

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒
นางสาวปณิสยา สิริจิรววัฒนกุล ที่ ๓ นายพริษฐ์ วัชรภูมิ ที่ ๔
นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕ นางสาวสิริพัชระ จึงธีรพานิช ที่ ๖
นายสมยศ พุกษาเกษมสุข ที่ ๗ นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งหรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” บทบัญญัติลักษณะดังกล่าวมีบัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ (มาตรา ๓๕) และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ จึงเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพร มิให้ถูกล้มล้าง หรือบ่อนทำลายไปโดยมิชอบ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผลจึงเป็นมาตรการในการป้องกันล่วงหน้า มิให้มีการกระทำที่เป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเกิดขึ้น

คดีนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสามอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเพราะเป็นคำร้องที่คลุมเครือไม่ชัดเจนไม่ปรากฏสภาพแห่งข้อกล่าวหาที่ชัดเจน และไม่ครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามมีพฤติการณ์ คำปราศรัย มีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องให้ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจง ผู้ถูกร้องทั้งสามได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลแล้ว แสดงให้เห็นว่าคำร้องมีความชัดเจนเพียงพอที่สามารถแก้ข้อกล่าวหาได้ ข้ออ้างนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนข้ออ้างที่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามยุติหรือสั่งเลิกการกระทำได้ เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามได้สิ้นสุดลงแล้ว และห่างไกลเกินกว่าเหตุตามหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ นั้น เห็นว่ากรณีเป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ข้ออ้างนี้จึงไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน

เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่กำหนดรูปแบบของรัฐ การปกครอง รูปแบบประมุขแห่งรัฐ รูปแบบองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดรูปแบบการปกครอง และรูปแบบประมุขแห่งรัฐไว้ในมาตรา ๒ โดยบัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ย่อมหมายความว่า รูปแบบการปกครองของประเทศไทยเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น ไม่ได้ปกครองด้วยระบอบสาธารณรัฐ ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบเผด็จการ เป็นต้น และกำหนดรูปแบบประมุขของรัฐไว้โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ มิใช่กำหนดรูปแบบประมุขของรัฐเป็นประธานาธิบดีหรือรูปแบบอื่นใด ดังนั้น คำว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” จึงหมายถึงประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยและมีรูปแบบประมุขของรัฐในรูปแบบของพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ

การใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่พึงกระทำได้ในสังคมประชาธิปไตย และเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญซึ่งในทางสากลให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่พลเมืองในแต่ละรัฐย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิดังกล่าว แม้สิทธิในการชุมนุมจะเป็นเรื่องที่พลเมืองทุกคนสามารถรวมกลุ่มเพื่อแสดง

พลังแห่งเจตจำนงร่วมกันต่อฝ่ายที่จะสามารถทำให้เป้าประสงค์ของกลุ่มตนสำเร็จลงได้ก็ตาม แต่การชุมนุมนั้นจะต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบที่มุ่งแสดงพลังในการเรียกร้องโดยไม่ส่งผลโดยตรงในทางที่เป็นปฏิกิริยาต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ว่าในขณะนั้นหรือในอนาคต ซึ่งผู้ชุมนุมทุกกลุ่มจะต้องหลีกเลี่ยงการกระทำผิดกฎหมาย ยั่วยุ หรือชักชวนผู้อื่นให้กระทำความผิดกฎหมาย ที่อาจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบังคับใช้กฎหมายมาจำกัดการใช้เสรีภาพของผู้ชุมนุมที่เป็นไปโดยไม่สงบนั้น

การชุมนุมโดยสงบมีบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” โดยไม่ได้ใช้ถ้อยคำว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” แต่อย่างใด ดังนั้น เสรีภาพในการชุมนุม จึงต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญให้เสรีภาพไว้ โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่าจะต้องไม่รบกวนต่อสิทธิของผู้อื่น หรือไม่รบกวนต่อเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิการชุมนุมสาธารณะ ให้มีความชัดเจน ได้กำหนดหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมไว้ในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ดังนั้น การชุมนุมที่แม้มีเพียงการปราศรัย แต่การปราศรัยนั้นใช้ถ้อยคำที่มุ่งปลุกกระดมให้มวลชนออกมาสร้างความเสียหาย หรือก่อความไม่สงบแก่บ้านเมือง หรือบุกรุก ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินของทางราชการ หรือใช้สิ่งเทียมอาวุธปืน หรือสิ่งนี้อาจนำมาใช้ได้อย่างอาวุธ หรือทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ หรือขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ ให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนกระทำการที่ด้อยค่าของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือเจ้าหน้าที่ด้วยประการทั้งปวง การชุมนุมสาธารณะนั้นก็มิถือว่าเป็นการชุมนุมโดยสงบ แต่เป็นการชุมนุมที่เกินขอบเขตเสรีภาพของการชุมนุม กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงถือว่าเป็นการชุมนุมที่ฝ่าฝืนและเกินขอบเขตเสรีภาพของการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

ดังนั้น การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงเป็นกรณีที่มีบุคคลใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีมูลเหตุจูงใจเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศให้ไปสู่ระบอบอื่นที่มีใช้ระบอบประชาธิปไตย เช่น ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบเผด็จการ เป็นต้น หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบประมุขของรัฐ จากรูปแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปสู่ประมุขรูปแบบอื่น เช่น ประธานาธิบดี เป็นต้น

คดีมีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบคำร้อง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อัยการสูงสุด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่งศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ นายอานนท์ นำภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนางสาวปณิสยา ลีทธิจิรวัฒนกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดเวทีชุมนุมปราศรัย “เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยในการปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่า “... ที่เรามาชุมนุมกันในวันนี้ เพื่อจะยืนยันว่านอกจากข้อเสนอสามข้อ ที่เราพูดกันอยู่ทุกเวที ความจริงมันมีข้อเสนอระหว่างบรรทัด ที่มันเป็นข้อเสนอที่สำคัญที่สุด คือ การแก้ปัญหาการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และผมขอยืนยันอีกครั้งว่านี่ไม่ใช่มีอบลัมเจ้า ไม่ใช่มีอบจาบจ้วง แต่เป็นมีอบที่พูดความจริงเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง ... ประเด็นสำคัญที่ผมจะมาพูดวันนี้คือข้อเรียกร้องระหว่างบรรทัดของพวกเรา ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นั้นหมายถึงกษัตริย์ต้องอยู่เหนือการเมืองและอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ พระราชกรณียกิจอันใดที่ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์มายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ต่อไปนี้ต้องถูกตั้งคำถามตั้ง ๆ ต่อสาธารณะ เราอยากเห็นสถาบันพระมหากษัตริย์ปรับตัวเข้าหาประชาชน ไม่ใช่พวกเราปรับตัวเข้าหาสถาบันพระมหากษัตริย์ การอยู่ใต้รัฐธรรมนูญเป็นสาระสำคัญของการปกครองที่พวกเราถืออยู่ แต่ปัญหามันก็เกิดขึ้นเมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์พยายามจะขยายพระราชอำนาจผ่านทางคณะรัฐประหาร ปี ๒๕๕๗ ... พระมหากษัตริย์ถ้ายังเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขต้องไม่เซ็นรับรองการรัฐประหาร หากการรัฐประหารเกิดขึ้นสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องยืนอยู่ฝ่ายประชาธิปไตยเท่านั้น ...” ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ว่า “นับแต่คณะราษฎร นำโดยท่านปรีดี พนมยงค์ และท่านพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้มีการปฏิวัติประเทศสยามจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย และให้กษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ปัจจุบันผมคิดว่า การใช้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ยังใช้ยาวมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน เพราะกษัตริย์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตยทั้ง ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจตุลาการ อำนาจบริหาร และอำนาจนิติบัญญัติ ถ้ามองว่าทำไมต้องพูดแบบนี้ ท่านเคยรู้หรือไม่ครับว่าหมวดที่ ๒ ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง บอกไว้ว่า ผู้ใดจะไม่สามารถฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ได้ เฉกเช่นนั้นแล้ว แสดงให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์อยู่เหนืออำนาจ

อธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของ เจตนาการพูดของผมในครั้งนี้ คือต้องการให้พระมหากษัตริย์อยู่ในที่ที่เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมกับประชาชนคนไทยได้ และที่บอกว่าอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยคือการอยู่เหนืออำนาจของประชาชน โดยการที่ประชาชนไม่สามารถแต่ต้องได้ เพราะถ้าใครแต่ต้องคนนั้นต้องโดนมาตรา ๑๑๒” และผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมฉบับที่ ๑ มีสาระสำคัญสรุปว่า “นับแต่คณะราษฎรก่อการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยหวังว่าประเทศจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่เหนือระบอบการเมืองอย่างแท้จริง แต่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เนื่องด้วยกษัตริย์ยังคงทรงอำนาจแทรกแซงเหนือการเมืองเมื่อเกิดการรัฐประหาร กษัตริย์ก็ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้าคณะรัฐประหาร ทรงโยกย้ายกำลังพล รวมถึงถ่ายโอนงบประมาณแผ่นดินเข้าเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรงใช้พระราชอำนาจนอกกฎหมายแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติแล้วให้สามารถเสด็จไปประทับนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐบาลเผด็จการยอมสยบอยู่ภายใต้เงาของกษัตริย์และแอบอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหาผลประโยชน์ เห็นได้ว่าพวกเขาเหล่านี้สมประโยชน์กัน เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า กษัตริย์ประเทศเรานี้มิได้ทรงอยู่เหนือการเมือง หากแต่เป็นรากเหง้าของปัญหาทางการเมืองตลอดมา นอกจากจะทรงละเลยหน้าที่การเป็นประมุขที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนแล้ว ยังเสด็จไปเสวยสุขประทับอยู่ต่างแดนโดยใช้เงินภาษีของราษฎร ทั้งที่ราษฎรประสบความยากลำบาก อีกทั้งทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับกลุ่มกบฏ ผู้ก่อการรัฐประหาร ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมจึงเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ โดย (๑) ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร (๒) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน (๓) ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน (๔) ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ (๕) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยงานบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย

(๖) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์ อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด (๗) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในที่สาธารณะ (๘) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เซตชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว จนเกินงามทั้งหมด (๙) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชบุตรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความ ข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์ และ (๑๐) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การปราศรัย และข้อเรียกร้องของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการเรียกร้อง ให้มีการปฏิรูปหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมือง และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีการกล่าวปราศรัยที่มีเนื้อหา บิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ แม้ผู้ถูกร้องทั้งสาม ชี้แจงว่า การชุมนุมปราศรัยดังกล่าวเป็นเพียงการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้เสรีภาพ ในการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมือง และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบัน พระมหากษัตริย์เป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขก็ตาม แต่การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสามต้องอยู่ภายใต้ กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบัน พระมหากษัตริย์ทั้ง ๑๐ ประการแล้ว มีข้อเสนอหลายเรื่องขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยในเรื่องการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีการรับรอง ต่อเนื่องตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของไทย ได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงฉบับปัจจุบัน ที่บัญญัติมิให้กระทำการแก้ไขได้ ข้อเรียกร้อง ข้อ ๑ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มีข้อบัญญัติห้ามไว้ในมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ข้อ ๒ ที่ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็น ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ ทุกคนนั้น เห็นว่า มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ประมุขของประเทศจะต้อง ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ซึ่งในต่างประเทศทุกประเทศไม่ว่าจะปกครองในรูปแบบพระมหากษัตริย์ หรือประธานาธิบดีเป็นประมุขต่างมีบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐเช่นเดียวกัน อาจจะไม่แตกต่างกัน ในรายละเอียดอัตราโทษอยู่บ้างก็เป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ประชาชนชาวไทยย่อมมีเสรีภาพ

ในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ อยู่แล้ว แต่การใช้สิทธิเสรีภาพจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เสรีภาพที่ไม่มีขอบเขตย่อมเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศด้วย รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้เสรีภาพมีข้อจำกัดตามมาตรา ๒๕วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์นั้น เห็นว่าเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม การทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นการทำหน้าที่แทนประชาชน หากจะเรียกร้องให้แก้ไขก็สมควรนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติให้ดำเนินการ ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาค เห็นว่าเป็นเสรีภาพของบุคคลที่จะบริจาคหรือไม่บริจาคให้กับใครก็ได้ จึงเป็นการเสนอที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลผู้บริจาคและมีผลใช้บังคับเฉพาะเจาะจงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ข้อ ๗ ให้ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะนั้น เห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของกษัตริย์ที่ผ่านมาเป็นกรณีที่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมืองขึ้น มีปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย เกิดการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ไม่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือหาข้อยุติที่เป็นทางออกให้กับบ้านเมืองมิได้ จนบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤติที่จะเกิดการจลาจล สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทยก็จะเข้ามาแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในทางการเมืองดังกล่าว การยุติหรือแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในทางการเมืองเพื่อให้บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติมีความสงบเรียบร้อย จึงมิใช่การแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในทางการเมืองแต่อย่างใด ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์ แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด ข้อ ๙ การสืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับสถาบันพระมหากษัตริย์ เห็นว่าเป็นข้อเสนอที่กล่าวหาอย่างเลื่อนลอยปราศจากพยานหลักฐานมุ่งหมายให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก เห็นว่าการรัฐประหารเมื่อกระทำสำเร็จคณะผู้ก่อการย่อมจะต้องเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของประเทศ การโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ เข้าทำหน้าที่ในทางการเมืองเพื่อบริหารประเทศต่อไป การรัฐประหารที่กระทำสำเร็จ

ย่อมมีอำนาจรัฐอธิปไตยไม่จำเป็นต้องให้มีการรับรองใด ๆ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ แม้จะผ่านไปแล้ว แต่ภายหลังจากที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญยังปรากฏว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามยังคงร่วมชุมนุมกับกลุ่มบุคคล กลุ่มต่าง ๆ โดยใช้ยุทธวิธีเปลี่ยนแปลงรูปแบบการชุมนุม วิธีการชุมนุม เปลี่ยนตัวบุคคลผู้ปราศรัยใช้กลยุทธ์เป็นแบบไม่มีแกนนำที่ชัดเจน แต่มีรูปแบบการกระทำอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่มคนที่มีแนวคิดเดียวกัน การเคลื่อนไหวของผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จึงมีลักษณะเป็นขบวนการเดียวกันที่มีเจตนาเดียวกันตั้งแต่แรก ปรากฏจากเอกสารหลักฐาน ในคดี ภายหลังจากวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ของผู้ถูกร้องทั้งสาม มีดังนี้ วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องทั้งสามเสด็จอาหารสุนัขใส่เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรคลองหลวงมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การชักผ้าสีแดงซึ่งมีเลข ๑๑๒ ขึ้นสู่เสาธงของสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๒ มีดังนี้ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กลุ่มผู้ชุมนุมคณะราษฎรเคลื่อนขบวนจากบริเวณลานหน้าหอศิลป์วัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ไปยังสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เสนอเงื่อนไขต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้ายังไม่ปล่อยตัวผู้ชุมนุมที่ถูกควบคุมตัวภายในเวลา ๒๐.๓๐ น. ผู้ชุมนุมจะบุกเข้าไปด้านในสถานีตำรวจ นครบาลปทุมวัน วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วันนี้จะมีการเปลี่ยนผ้าแดงยาว ๓๐ เมตร และมีการนำผ้าแดงมาห่มอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเพื่อรณรงค์ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นำมวลชนประมาณ ๑๐๐ คน เดินมุ่งหน้าเข้ากรุงเทพมหานคร “เดินทะเลฟ้าเพื่อไล่เผด็จการ คืนอำนาจประชาชน” ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓ มีการเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ กลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุมเข้ายื่นหนังสือขอเรียกร้อง ๑๐ ประการ ต่อคณะกรรมการธิการ การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ทวิตเตอร์ ชื่อ Panusaya S. โพสต์ว่า “พรุ่งนี้สภาต้องรับร่าง รธน. ของ ilaw เท่านั้น! #กุส้งให้มึงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ” วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ บริเวณอนุสรณ์สถาน ๑๔ ตุลาคม เข้าร่วมกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมเปิดตัว “สลากกินแล้วแบ่งราษฎร” หรือ “หวยราษฎร” กิจกรรม “ยกเลิก ๑๑๒ สิ เราจะเล่าให้ฟัง” วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เพจคณะราษฎรได้ประกาศ นัดรวมตัวกันบริเวณสกายวอล์คปทุมวัน หลัง ๔ แกนนำถูกขัง ผู้ถูกร้องที่ ๓ คาดว่าตนเองจะโดนขัง ในสัปดาห์นี้ จึงแสดงพลังไม่ยอมให้มีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และกดดันให้มีการปล่อยตัว ชั่วคราวแกนนำ หลังจากศาลอาญามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ประกันตัว ผู้ถูกกล่าวหาในคดีมาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ จำนวน ๔ คน วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๓ แกนนำ กลุ่มคณะราษฎรเดินทางมายังรัฐสภาหลังกลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุมนัดรวมตัวจัดกิจกรรมอภิปราย ไม่ไว้วางใจนอกสภา และอ่านแถลงการณ์แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ๒ เรื่อง “หมุดหมาย

การต่อสู้ครั้งต่อไปของพวกเขา” ยังคงยืนยันในข้อเรียกร้อง ๓ ข้อ คือ ๑) นายกรัฐมนตรีและคณะลาออก ๒) ประชุมวิสามัญรัฐสภา เพื่อรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ และ ๓) ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแนวร่วมต่าง ๆ จัดกิจกรรมชุมนุมอย่างต่อเนื่องอีกหลายสิบครั้งดังที่ปรากฏเป็นข่าวสารโดยทั่วไป แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามจะมีได้ร่วมอยู่ด้วยก็ตาม แต่เชื่อได้ว่าเป็นการแบ่งแยกหน้าที่ในการทำงาน ในการชุมนุมปราศรัยด้วยถ้อยคำที่รุนแรง หยาบคาย จาบจ้วง ด้อยค่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ การกระทำต่าง ๆ ที่แสดงออกเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความต้องการที่จะสร้างผลกระทบกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อเรียกร้องบางข้อเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งยังมีการปะทะกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาอำนวยความสะดวก ความสงบเรียบร้อยหลายครั้ง มีลักษณะเป็นขบวนการที่ใช้ยุทธศาสตร์ในรูปแบบซ้ำ ๆ และกระทำต่อไปซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน อันจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มบุคคลที่ชุมนุมอ้างว่าต้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่เป็นการล้มล้างก็ตาม แต่การแสดงออกพฤติกรรมต่าง ๆ บ่งบอกถึงเจตนาอันซ่อนเร้นว่า ต้องการล้มล้างการปกครองไม่ใช่การปฏิรูป แม้จะเป็นสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ก็ตาม แต่เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในมาตรา ๕๐ (๓) ว่า บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และมาตรา ๕๐ (๖) ว่า บุคคลมีหน้าที่เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ดังนั้น ผู้ถูกร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มเครือข่ายย่อมไม่อาจใช้เสรีภาพโดยปราศจากขอบเขตตามกฎหมายได้ การใช้วาจาหยาบคาย จาบจ้วง ล่วงละเมิด ด้อยค่า สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะดังกล่าวเห็นได้ชัดว่ามีเป้าหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วน สร้างความกระด้างกระเดื่องให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน อันจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน หากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการใช้สิทธิเสรีภาพแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องที่เกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

อีกต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายเลิกการกระทำดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒
นางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ที่ ๓ นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔
นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕ นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖
นายสมยศ พุกกะเวส ที่ ๗ นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘ ผู้ถูกร้อง

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๒๕ “... การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น...ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

มาตรา ๓๔ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่...เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ...”

มาตรา ๔๔ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่...เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

มาตรา ๔๙ “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ ...”

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๕๐ “บุคคลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้...

(๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด...

(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ...”

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีการจัดชุมนุมปราศรัย เวทีธรรมศาสตร์ จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยมีข้อเรียกร้องทางการเมือง ๓ ประการ คือ การยุบสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการหยุดคุกคามประชาชน ในการชุมนุมปราศรัยดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวถึงการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการตราพระราชบัญญัติหลายฉบับ ผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง ว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ฉบับที่ ๑ เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์จำนวน ๑๐ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๑ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ข้อ ๒ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ ข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคมและรับบริจาคมโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด ข้อ ๗ ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว ข้อ ๙ สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชบุตร และข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหาร

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มีความมุ่งหมายเป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทยภายใต้กฎหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในขณะที่เดียวกันก็คุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าว เพื่อมิให้

ลุ่มล่างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยโดยกำหนดกลไกในการดำเนินการในกรณีมีการฝ่าฝืนไว้ ทั้งนี้ บทบัญญัติลักษณะนี้ได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ เป็นบทบัญญัติวางหลักการเพื่อป้องกันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

หลักการของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกรณีนี้ คือ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากความก้าวร้าว รุนแรง และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งต้องกระทำโดยสุจริต อันเป็นการตีความด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ

ในการพิจารณา เรื่อง “... การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ...” นั้น แยกออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตย (ตามหลักสากลทั่วไป) และ
๒. การปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตย (ตามหลักสากลทั่วไป) คือ การปกครองที่ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจรัฐสูงสุด การใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐจึงต้องมีรากฐานที่มาจากเจตจำนงของประชาชน แต่เนื่องจากเจตจำนงของประชาชนเป็นนามธรรมมิใช่เจตจำนงของผู้ใดผู้หนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะมีความมากมายแค่ไหนก็ไม่ใช่ “เจตจำนงของประชาชน” ดังนั้น เพื่อให้ทราบเจตจำนงของประชาชนที่เป็นรูปธรรม ในทางปฏิบัติรัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้ประชาชนแสดงเจตจำนงของตนออกมาได้ในสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ การออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และการออกเสียงประชามติ หลักประชาธิปไตยย่อมสนับสนุนให้การตัดสินใจทางการเมืองจะต้องเริ่มจากประชาชนขึ้นไปสู่รัฐบาล ทั้งนี้โดยผ่านพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้บุคคลทุกคนแสดงความคิดเห็นเพื่อก่อตั้งเจตจำนงทางการเมืองได้ก็ตาม แต่ต้องยอมรับว่าบุคคล

แต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกันและมีเชื่อว่าทุกความคิดเห็นจะต้องถูกนำไปใช้ปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้น ย่อมเป็นไปได้ที่จะเกิดความคิดเห็นอันเป็นเอกภาพหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในทางการเมืองเหมือนกันทั้งหมด จึงต้องคุ้มครองมิให้การใช้เสรีภาพดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้อื่น หรือสาธารณชนเกินกว่าที่จำเป็น ด้วยเหตุนี้ระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับเจตจำนงของ ราษฎรจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เป็นหลัก กล่าวคือ จำเป็นที่ต้องปกครองโดยอนุโลม ตามความคิดเห็นของฝ่ายเสียงข้างมากที่ผ่านทางผู้แทนราษฎร หรือผ่านทาง การทำประชามติ ไม่ว่าจะ ขณะกันด้วยคะแนนเสียงมากหรือน้อยก็ตาม ฝ่ายเสียงข้างน้อยจะต้องยอมรับมติของฝ่ายเสียงข้างมาก ในขณะที่เดียวกันฝ่ายเสียงข้างมากก็ต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือราษฎรที่เป็นฝ่ายเสียง ข้างน้อยด้วย กล่าวคือ จะต้องยอมผ่อนปรนให้ราษฎรที่เป็นฝ่ายเสียงข้างน้อยมีเสรีภาพที่จะแสดง ความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากฝ่ายเสียงข้างมากได้เพราะเสียงข้างมากกับความถูก-ผิด จริง-เท็จ เป็นคนละเรื่องกัน (the majority does not justify right or wrong, or the truth) และต้องยอมให้ฝ่ายเสียงข้างน้อย สามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์การตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากได้ ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสฝ่ายเสียงข้างน้อยใน การโน้มน้าวชักจูงโดยสุจริต อย่างสมานฉันท์ด้วยเหตุด้วยผลเพื่อให้ฝ่ายเสียงข้างมากเห็นด้วยกับตนต่อไป

การยอมรับเสียงข้างมากและคุ้มครองเสียงข้างน้อยที่ตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานและความมุ่งหมายของ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นประกอบด้วยหลักเสรีภาพ (freedom) ความสามารถที่จะทำในสิ่งที่ ตนปรารถนาได้ แต่ก็ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสาธารณชนเสียหายเกินความจำเป็น ความสมานฉันท์ เอื้ออาทรต่อกัน มีความสุจริตจริงใจไม่ใช้ความก้าวร้าวรุนแรง รับฟังเหตุผลที่ถูกต้องชอบธรรมของทุกคน เพื่อนำไปสู่จุดหมายร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ฉันพี่น้อง (fraternity) เคารพสิทธิมนุษยชน (humanity) ได้แก่ การเคารพสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สินของทุกคน และความเสมอภาค (equality) คือ ความเท่าเทียมกันในการแสดงออกและรับฟังความคิดเห็นทั้งที่เหมือนและแตกต่าง ระหว่างตนกับผู้อื่นอย่างสุภาพชน

๒. การปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเทศไทยกับการปกครองอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นหลักการปกครองที่ตั้งมั่นต่อเนื่องและมีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ในทางประวัติศาสตร์นับแต่มีชาติไทยมาเป็นร้อย ๆ ปี ประดุจคนไทยกับการทานข้าว เป็นวิถีชีวิต ที่ขาดกันไม่ได้ หากให้คนไทยไปทานอาหารที่ไม่ใช่ข้าวแล้ว ความรู้สึกที่ขาดกันไม่ได้ย่อมปรากฏขึ้นเอง โดยอธิบายด้วยเหตุผลไม่ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรไทยนั้นยึดโยงผูกพันกันอย่าง แน่นแฟ้นมั่นคง ชิมซาบอยู่ในจิตใจจนเป็นวิถีชีวิต อันเป็นปกติของสังคมไทย (the Thai folkway) ตลอดมา สถาบันพระมหากษัตริย์ได้หยั่งรากฝังลึกและหล่อหลอมจิตสำนึกของคนไทยทั้งหลายรวมไว้

ด้วยกัน (the social consciousness) โดยไม่รู้ตัว จนเป็นวิภูปฏิบัติหรือพฤติกรรมปกติในสังคม (a normative social order) แม้ต่อมาจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาจำกัดอำนาจของพระมหากษัตริย์จากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ความเคารพศรัทธาในพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและความสามัคคีของคนในชาติที่ยังรากฝังลึกมานานหลายศตวรรษ ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงไปได้โดยง่าย เพราะเป็นการฝืนต่อจิตวิญญาณหรือสำนึกในสังคมไทย (the social consciousness) นอกจากนี้ การมีพระมหากษัตริย์แต่โบราณสืบเนื่องมาเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรม ความเจริญงอกงามทาง ศิลปวัฒนธรรม ขนบประเพณีอันดีงามทั้งมวลของชาติ **แตกต่างจากชาติที่ไม่เคยมีพระมหากษัตริย์ปกครองมาก่อนอย่างเห็นได้ชัด** ดังนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของไทยในมาตรา ๔๙ จึงบัญญัติขึ้น ทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญที่มีมาก่อนภายใต้หลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้ชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วม ในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขให้มั่นคงสถาพร มิให้ถูกล้มล้างหรือบ่อนทำลายไปโดยไม่ชอบด้วยระบอบของรัฐธรรมนูญเอง

ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงต้องประกอบด้วยทั้ง ๒ ส่วน จะมีการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย (ตามหลักสากล) อย่างเดียว โดยไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ได้ หรือมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยไม่มี การปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็ไม่ได้ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีหน้าที่ตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล โดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกัน ไว้ล่วงหน้า

การล้มล้างระบอบประชาธิปไตย เมื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงจากการปราศรัยของผู้ถูกร้อง ทั้งสาม แทบไม่ได้เอ่ยถึงข้อเรียกร้องในการชุมนุม ๓ ข้อหลักในทางการเมือง คือ ยุบสภา แก้อรัฐธรรมนูญ และให้รัฐบาลหยุดคุกคามประชาชนเลย ทุกคนมุ่งประเด็นไปที่สถาบันพระมหากษัตริย์ เพียงอย่างเดียว เห็นว่า การปราศรัย และข้อเรียกร้องของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการกล่าวปราศรัยที่มีได้ เป็นไปโดยสุจริตโดยมีนัยยะแอบแฝงด้วยมีเนื้อหาที่บิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน และก้าวร้าว พระมหากษัตริย์อย่างรุนแรง บางครั้งก็ใช้ถ้อยคำหยาบคาย แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจงว่า การชุมนุม ปราศรัยดังกล่าวเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้เสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดง ความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมือง โดยมีมูลเหตุมาจากความไม่ไว้วางใจการบริหารราชการของรัฐบาล และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญ ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ตาม แต่ตามหลักการประชาธิปไตย หากผู้ถูกร้องทั้งสามเชื่อมั่นและเคารพในหลักการดังกล่าวจริง ผู้ถูกร้องทั้งสามย่อมจะต้องตระหนักดีว่าการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสามต้องอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพื่อแสดงความเคารพสิทธิของผู้อื่นด้วย หมายความว่า ต้องกระทำโดยสุจริต คือ เชื่อว่าเป็นความจริง (ฎีกาที่ ๗๗๐/๒๕๒๖) หรือมีเหตุให้ควรเชื่อเช่นนั้น (ฎีกาที่ ๔๕๖๓/๒๕๔๔) การใส่ความโดยใช้ข้อความที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นเท็จ (ฎีกาที่ ๓๕๔๕/๒๕๕๘) หรือมุ่งร้ายเป็นส่วนตัว (ฎีกาที่ ๒๕๔๑/๒๕๒๐) ไม่ใช่การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นและความเห็นต่างที่เตือนสติจนถูกจับกุมดำเนินคดี ซึ่งศาลยุติธรรมก็ให้โอกาสปล่อยตัวชั่วคราวหลายครั้งหลายหน ผู้ถูกร้องทั้งสามกับพวกก็ยังคงก่อเหตุในลักษณะเดียวกันซ้ำซาก แสดงความไม่ยำเกรงต่อกฎหมายขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๓) และ (๖) การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินความเหมาะสมพอควร ผ่าฝืนหลักการของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ และจะนำไปสู่การเชากระ่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามกับพวกจึงไม่ใช่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยดังที่ผู้ถูกร้องทั้งสามอ้าง มีการใช้วาทกรรมแบ่งแยกผู้ที่แตกต่างกันให้เป็นฝักเป็นฝ่าย เป็นศัตรู แสดงว่าผู้ถูกร้องทั้งสามยังไม่พร้อมหรือมีวุฒิภาวะพอที่จะเชื่อมั่นศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้ถูกร้องทั้งสามใช้วิธีการทั้งในและนอกกฎหมาย นอกรัฐธรรมนูญร่วมกับกลุ่มที่ปกปิดวิธีการ อันเป็นการใช้เสรีภาพโดยไม่สุจริต ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคล ใช้ข้อมูลเท็จและมีพฤติกรรมหยาบคายก้าวร้าว ไม่เป็นไปในทางสมานฉันท์และไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีพฤติกรรมใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองซ้ำซากปราศจากความเคารพยำเกรงต่อกฎหมายอันเป็นกฎหมายพื้นฐานแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามวิถีแห่งประชาธิปไตย การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามดังที่กล่าวมานี้ สำหรับผู้ที่ไม่ตระหนักอาจจะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยและเข้าใจง่ายยังไม่น่ากระทบกระเทือนถึงขั้นเป็นการล้มล้างได้ แต่แท้จริงแล้วการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามกับพวกที่ได้ทำเป็นองค์กรกลุ่มมีการสนับสนุนในทางลับต่อเนื่องกันมาอย่างซ้ำซากได้น้อมนำหุนเหิงไปสู่อันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักสากล

การใช้สิทธิเสรีภาพต่อองค์พระมหากษัตริย์ เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบ และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อัยการสูงสุด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิการบดี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จัดส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีการจัดชุมนุมปราศรัย เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยมีข้อเรียกร้องทางการเมือง ๓ ประการ คือ การยุบสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการหยุดคุกคามประชาชน และในการชุมนุมปราศรัยดังกล่าว การปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการชุมนุม “ธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ลานพญานาค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สรุปความได้ว่า

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ปราศรัยมุ่งให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นศรัทธาในองค์พระมหากษัตริย์ โดยเปรียบเทียบสถาบันกษัตริย์ว่า เหมือนต้นไม้ต้นหนึ่งตั้งอยู่ในที่ที่จะมีการตัดถนนผ่าน เพื่อนำความเจริญมาสู่พื้นที่ จึงควรขุดต้นไม้ต้นนั้นออกไปไว้ในที่ที่ควรอยู่ ซึ่งสื่อความหมายว่า สถาบันกษัตริย์เป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญของประเทศต้อง “ขุดรากถอนโคน” ออกไป และยังกล่าวอีกว่าปัจจุบันประเทศเรายังอยู่ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เพราะกษัตริย์ยังคงอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของ เพราะในรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ ระบุว่า ผู้ใดจะฟ้องร้องพระมหากษัตริย์มิได้ พระมหากษัตริย์จึงอยู่เหนือประชาชน ประชาชนแต่ต้องไม่ได้ เพราะหากแต่ต้องจะต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งไม่เป็นความจริงเพราะ**ประมุขของรัฐ**ต่างประเทศซึ่งนอกจากจะมีเอกสิทธิ์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตยไทยโดยไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายไทยแล้วยังได้รับความคุ้มครองตาม มาตรา ๑๓๓ เช่นเดียวกัน รวมถึงคณะทูตานุทูตของต่างประเทศตามมาตรา ๑๓๔ ด้วย

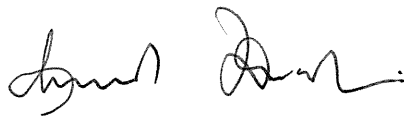
ผู้ถูกร้องที่ ๓ เริ่มต้นปราศรัยโดยใช้คำพูดเสียดสีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทันที โดยกล่าวถึงว่า ในหมายจับที่มาจับแกนนำเขียนว่า “ในพระปรมาภิไธย” แสดงว่าจงใจกล่าวเพื่อต้องการให้คนฟังเข้าใจไปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสั่งให้จับ แต่ความจริงศาลเป็นผู้ออกหมายจับ ซึ่งเป็นที่รู้กันอยู่แล้ว คำว่า “ในพระปรมาภิไธย” นั้น เป็นเพียงรูปแบบอย่างหนึ่งของหมายดังกล่าวเท่านั้นและพยายามชี้ให้ผู้ชุมนุมเห็นว่าทุกคนเกิดมาต้องเท่ากัน ไม่มีใครเกิดมาสูงศักดิ์ดีกว่าใคร พวกเขาหลอกหลวงว่าผู้ที่เกิดมาในราชวงศ์เป็นเทพ เทวดาลงมาเกิด พวกเขาสร้างเรื่องขึ้นเพื่อ “กดขี่ข่มเหง และเสวยสุขบนความทุกข์ยากของประชาชน” เป็นการปราศรัยบิดเบือนเพื่อลบหลู่หมิ่นพระมหากษัตริย์ ทั้ง ๆ ที่รู้สึกว่าคุณประชาชนรักศรัทธายึดมั่นผูกพันต่อองค์พระมหากษัตริย์ด้วยพระราชกรณียกิจที่เสียสละเพื่อแก้ไขความทุกข์ยากของประชาชนที่ได้รับ นอกจากนี้ ยังได้พยายามโน้มน้าวให้ผู้ชุมนุมเชื่อว่าสถาบันกษัตริย์มีส่วนในการอุ้มฆ่าผู้เห็นต่างทางการเมือง เป็นการกล่าวหาพระมหากษัตริย์ในคดีอุกฉกรรจ์ โดยไม่มีหลักฐานใด ๆ เป็นที่เสียหายอย่างรุนแรง

การปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๑ รับรองว่าคำกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ นั้น เป็นเรื่องจริง เป็นการยืนยันข้อความเท็จเพื่อให้ผู้รับฟังเชื่อถือและเห็นด้วยกับการใส่ร้ายโดยข้อความเท็จนั้นต่อพระมหากษัตริย์ การแสดงเจตนามุ่งหมายแสดงความโกรธเกลียดพระมหากษัตริย์ โดยมีได้ศึกษาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเลย เพื่อให้พระมหากษัตริย์เสื่อมพระเกียรติลดถอย ด้อยค่าลงด้วยถ้อยคำที่หยาบคายไร้ข้อเท็จจริงดังกล่าวมิใช่กระทำด้วยความสุจริตและจริงใจในทางสร้างสรรค์ แต่อย่างใด ขัดต่อหลักการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ และ มาตรา ๔๔ การกระทำดังกล่าวที่ละเล็กทีละน้อย ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง ย่อมทำให้เกิดความเสื่อมถอยลง จนล้มล้างไปได้ในที่สุด ทำนองเดียวกับความประพฤตินี้ที่ไม่สมควร หากเพียงครั้งสองครั้งก็พอจะเข้าใจได้ แต่หากปล่อยให้ทำไปเรื่อย ๆ การกระทำที่ไม่สมควรดังกล่าวก็จะกลายเป็นผิดจริยธรรม หากปล่อยให้ทำผิดจริยธรรมติดต่อกันไปก็จะกลายเป็นการผิดวินัย หากให้ทำผิดวินัยซ้ำ ๆ ก็จะกลายเป็นผิดกฎหมาย ทำลายล้างสิ่งที่จะต้องดำรงไปได้ในที่สุด การจับต้องลูกค้ำประติมากรรมที่ล้ำค่าในทางประวัติศาสตร์ หรือที่มีคุณค่าในทางจิตใจ หรือศรัทธาของมหาชน แม้ได้เริ่มต้นกระทำที่ละเล็กทีละน้อยดูไม่น่าจะเป็นภัยได้ แต่หากปล่อยให้มีการกระทำดังกล่าวอย่างต่อเนื่องยืดเยื้อยาวนานโดยไม่มีมาตรการทักท้วงห้ามปรามไว้ก่อนแล้วก็เหมือนกับปล่อยให้ลูกค้ำประติมากรรมล้ำค่าการปล่อยให้สัมผัสแม้เพียงเล็กน้อยไปเรื่อย ๆ ก็ย่อมจะทำให้ประติมากรรมนั้นสึกกร่อนเสียหาย หรือถึงกับสูญหาย ถูกทำลายไปได้ในที่สุด ข้อห้าม การกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ ต่อภาพวาด หรือประติมากรรมล้ำค่าเหล่านี้มีในพิพิธภัณฑ์ทั้งหลายทั่วโลก

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีการเลือกผู้แทนราษฎรเพื่อสื่อความเห็นของแต่ละคนผ่านผู้แทน ที่ตนเลือกเพื่อนำไปใช้พิจารณา ร่วมกันในการลงมติ โดยเสียงข้างมาก เมื่อผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้ว ทุกคนต้องยอมรับปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง เมื่อมติของรัฐสภาเสียงข้างมากไม่เป็นไปตามความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสาม ผู้ถูกร้องทั้งสามก็ไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ แต่กลับนำความไม่พอใจส่วนตนกับพวก มาแสดงออกในถนน นอกสภา นอกวิถีทางประชาธิปไตย อีกทั้งยังมีพฤติกรรมปลุกกระดมด้วยการจงใจเอาความเท็จ มากกล่าว ใช้ถ้อยคำหยาบคาย มีพฤติกรรมที่สร้างความเกลียดชังก้าวร้าวรุนแรงต่อผู้ที่ไม่เห็นด้วย หรือเห็นต่าง ขยายไปสู่เวทีสาธารณะทางสื่อทุกชนิด ใช้วาทกรรมสร้างความชอบธรรมโดยแสดงให้เห็นปรากฏว่าผู้ที่ไม่เห็นต่าง นั้นเป็นศัตรู พร้อมทั้งสร้างความเกลียดชังแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ไม่รับฟังเหตุผล และไม่กระทำ ตามกฎหมายอันเป็นพื้นฐานของหลักการแห่งประชาธิปไตยเพื่อยุติข้อขัดแย้ง ระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยไม่อาจอยู่ได้ท่ามกลางความเกลียดชังกัน การไม่ยอมรับกฎหมาย มารยาท มีการทำกันเป็น ขบวนการที่ใช้วิธีการทั้งลับและเปิดเผย ทั้งในและนอกกฎหมายทำให้หาข้อยุติใด ๆ ไม่ได้เลย ดังนี้ การกระทำดังกล่าวฝ่าฝืนต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๓) และ (๖)

หากปล่อยให้กระทำต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีการห้ามปรามย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียเองในที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาไปถึงระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยซ้ำ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสามเลิกการกระทำดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พุกกะเวส ที่ ๗	
นางสาวอาทิตยา พรพรหม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง	

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องทั้งสามได้ปราศรัยบนเวทีในการชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต (เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน) โดยนายอานนท์ นำภา (ผู้ถูกร้องที่ ๑) ได้กล่าวว่า “ปัญหาเกิดขึ้นจากการที่สถาบันพระมหากษัตริย์พยายามขยายพระราชอำนาจ และถ้ายังเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต้องไม่เห็นรับรองการรัฐประหาร สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องยืนอยู่ฝ่ายประชาธิปไตย” นายภาณุพงศ์ จาดนอก (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ได้กล่าวว่า “รัฐธรรมนูญ

หมวด ๒ มาตรา ๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ผู้ใดจะไม่สามารถฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ได้ ย่อมหมายความว่าพระมหากษัตริย์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตย โดยที่ประชาชนไม่สามารถแตะต้องได้ เพราะถ้าใครแตะต้องคนนั้นต้องโดนมาตรา ๑๑๒” และนางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล (ผู้ถูกร้องที่ ๓) ได้กล่าวว่า “กษัตริย์ยังคงทรงอำนาจแทรกแซงเหนือการเมือง และราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่ากษัตริย์ประเทศเรานี้มิได้ทรงอยู่เหนือการเมือง” และได้อ่านประกาศของกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ซึ่งมีชื่อเรียกร้อง ดังต่อไปนี้ ข้อ ๑ ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร ข้อ ๒ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดี เพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด ข้อ ๗ ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด ข้อ ๙ สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราษฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์ และข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ยอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งกำหนดให้ผู้ที่ทราบว่ามีกระทำความผิดอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุด และในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้การดำเนินการตามมาตราดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงมุ่งหมายให้ปวงชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการทำหน้าที่ตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำความผิดอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวได้ถูกบัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยเป็นการวางหลักการเพื่อปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำความผิดอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขถูกล้มเลิกและสูญหายไป

หลักการทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Principles) ที่วางรากฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วยหลักการสำคัญ อันได้แก่ หลักการว่าด้วยรูปแบบของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ ที่บัญญัติว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร ... ” กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวและเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ หลักการว่าด้วยรูปแบบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ซึ่งกำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศว่าเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองว่าประเทศไทยมีการปกครองในระบอบรัฐสภา โดยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และมีพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจดังกล่าวผ่านทางองค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงประกอบด้วยกลไก

สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ประชาชน พระมหากษัตริย์ และองค์กรทางการเมือง โดยมีความยึดโยงระหว่างกันว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าว โดยเป็นการใช้อำนาจผ่านทางองค์กรทางการเมือง กล่าวคือ ใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล ทั้งนี้ เป็นไปตามที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น พระมหากษัตริย์จึงไม่ได้ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ ที่บัญญัติว่า “บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ” และหลักการว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” กล่าวคือ หลักการดังกล่าวเป็นการสืบทอดหลักการซึ่งรับรองพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของชาติ ซึ่งผู้ใดจะกล่าวหาหรือละเมิดมิได้ ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวได้มีการบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๓ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยคำว่า “องค์พระมหากษัตริย์” นั้น ตรงกับความหมายของคำในภาษาอังกฤษว่า “The person of the king” ซึ่งหมายความรวมทั้งพระมหากษัตริย์ในฐานะส่วนพระองค์และพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐ

คุณค่าทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Values) ซึ่งเป็นแก่นของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วยคุณค่าสำคัญ อันได้แก่ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ ทั้งนี้ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้มีการบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และได้มีการบัญญัติไว้เรื่อยมาในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นสองส่วน ดังนี้ ส่วนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะ และส่วนที่รัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นมิได้ห้ามไว้

ปวงชนชาวไทยย่อมมีสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว อีกทั้งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองการใช้สิทธิหรือเสรีภาพทุกกรณีทั้งที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และที่มิได้มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นห้ามหรือจำกัดเอาไว้ โดยมีเงื่อนไขแต่เพียงว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สอดคล้องกับเงื่อนไขในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามปฏิญญาสากลและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ที่กำหนดไว้ ๓ ประการ ได้แก่ ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และต้องไม่กระทบสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น การคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคลซึ่งเป็นคุณค่าสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๑ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ เสมอกัน” ทั้งนี้ คำว่า “บุคคล” มีความหมายครอบคลุมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเพศใดหรือเพศสภาพใด ดังนั้น การใช้คำว่า “บุคคล” ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคนตามหลักสากล อีกทั้งใช้คำว่า “ปวงชนชาวไทย” ก็เพื่อให้ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เกิดแก่ประชาชนชาวไทยอย่างเสมอกันเป็นสำคัญ ซึ่งการคุ้มครองความเสมอภาคของปัจเจกบุคคลทั้งหลายที่อยู่ในประเทศไทยย่อมต้องเกี่ยวเนื่องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ มาตรา ๒๗ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และการยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่หลักของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งเป็นคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่มากับสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับรองไว้ในหมวด ๓ กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญแล้วย่อมจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวถือว่าเป็นสิทธิที่อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติ

ให้การรับรองคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่บุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ทำให้บุคคลอื่นแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน ดังนั้นสิทธิตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐและผูกพันให้รัฐต้องปกป้องและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับได้จริงในทางปฏิบัติ และในทำนองเดียวกันกับการใช้เสรีภาพของบุคคลซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองย่อมผูกพันให้รัฐต้องปกป้องความสามารถของบุคคลที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เมื่อบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพย่อมต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามมาเนื่องจากเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีสิทธิหรือได้สิทธิประโยชน์จากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกบุคคลหนึ่งย่อมต้องมีหน้าที่ที่จะต้องไม่รบกวนหรือขัดขวางต่อสิทธิดังกล่าว ในอันที่จะกระทำการหรืองดเว้นไม่กระทำการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิดังกล่าว เช่นเดียวกับการใช้เสรีภาพของบุคคลก็ย่อมก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่น ๆ ด้วย โดยบุคคลอื่น ๆ ไม่มีสิทธิที่จะบังคับหรือขัดขวางการใช้เสรีภาพของบุคคลภายใต้เงื่อนไขว่าการใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

หน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหรือเสรีภาพทางการเมือง ปราบกฏชัดเจนในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๑) (๓) และ (๖) ที่กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม เมื่อการกำหนดหน้าที่หลักของบุคคลในรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่มาคู่กับสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับรับรองไว้ในหมวด ๓ ดังนั้น สิทธิหรือเสรีภาพบางประการจึงอาจถูกจำกัดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะปวงชนชาวไทยได้ รวมถึงการตรากฎหมายมาใช้บังคับในแต่ละกรณีซึ่งอาจมีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือแม้กระทั่งสิทธิขั้นพื้นฐานบางประการ กล่าวคือ หน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพทางการเมืองของบุคคล ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ โดยวรรคหนึ่งของมาตราดังกล่าว บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายในลักษณะดังกล่าวได้ถูกบัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๓๙ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยความที่ว่า “ตามวิถีทางการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดตั้ง
พรรคการเมือง กล่าวคือ แม้ว่าพรรคการเมืองจะสามารถตั้งขึ้นมาตามอุดมการณ์ใด ๆ ของประชาชน
ที่มาาร่วมกันในการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่อุดมการณ์นั้นต้องไม่ขัดต่อการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ในการล้มล้าง
ระบอบดังกล่าวจึงไม่ได้รับการคุ้มครองที่จะจัดตั้งขึ้นได้ตามรัฐธรรมนูญ ในส่วนของหน้าที่ปฏิบัติตาม
กฎหมายอย่างเคร่งครัด เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจ
ก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญในหลายมาตรา
กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔ ในส่วนของการใช้
เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยวิธีการใด ๆ ของบุคคล และเสรีภาพทางวิชาการที่ต้องอยู่ภายใต้
บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่ตราขึ้นตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔
วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์
การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ
หรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน
สุขภาพของประชาชน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง
แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์
ในการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยวิธีการใด ๆ ของบุคคล และเสรีภาพทางวิชาการ
พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขที่เป็นข้อยกเว้น โดยการใช้เสรีภาพของบุคคลย่อมอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามเงื่อนไข
ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการรักษา
ความมั่นคงของรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพ
ของประชาชน ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น หากบุคคลใดใช้สิทธิในการ
แสดงความคิดเห็นไปกระทบสิทธิบุคคลอื่น และทำให้บุคคลอื่นเสียหายย่อมมีความรับผิดชอบในทางแพ่ง
หรือทางอาญาแล้วแต่กรณี สอดคล้องกับเงื่อนไขในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง มาตรา ๑๙ วรรคสาม ที่กำหนดให้การใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น
ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้การใช้เสรีภาพทางวิชาการต้องเคารพ
และไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น โดยบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองนั้นต้องเป็นทำงานทางวิชาการ
ที่อยู่บนพื้นฐานหลักวิชาการอย่างถูกต้องและไม่ขัดต่อหน้าที่ของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ ในส่วนของการใช้เสรีภาพในการรวมกลุ่มกัน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รับรองหลักประกันเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกัน เพื่อมิให้ถูกรัฐตรากฎหมายออกมาจำกัด เว้นแต่เป็นความจำเป็นเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด ทั้งนี้ อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดเท่านั้น และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ ในส่วนของการใช้เสรีภาพในการในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเป็นการใช้เสรีภาพทางการเมืองที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แต่บุคคลผู้ใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นอย่างเคร่งครัดด้วย เหตุที่รัฐธรรมนูญต้องกำหนดให้รัฐสามารถตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธได้ ก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองส่วนรวม และคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นโดยทั่วไป มิให้ต้องถูกลิดรอนหรือรบกวนอันเนื่องมาจากการใช้เสรีภาพในการชุมนุมของบุคคลใด

การกระทำที่เข้าข่ายเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายถึงการกระทำของบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร ซึ่งสามารถประจักษ์ได้ถึงองค์ประกอบ ๒ ด้าน ควบคู่กันไป กล่าวคือ ลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการทางรัฐธรรมนูญ (Anti-Constitution Ideology) และลักษณะทางพฤติกรรมที่บ่อนทำลายหรือฝ่าฝืนคุณค่าทางรัฐธรรมนูญ (Anti-Constitution Behavior) ของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีอุดมการณ์ในลักษณะต่อต้าน

หรือละเมิดหลักการทางรัฐธรรมนูญที่วางรากฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการว่าด้วยรูปแบบของรัฐ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความเป็นเอกภาพของชาติ บูรณภาพแห่งดินแดน ความเป็นเอกราชและอธิปไตยแห่งรัฐ เนื่องจากการกระทำใด ๆ ภายใต้อุดมการณ์ในลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยเป็นเหตุกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมขึ้นได้ ลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการกระทำอันเป็นเหตุที่อาจทำลายระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่ประชาชนเป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตยและพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นผ่านองค์กรทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ การใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมืองผ่านการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ และลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหลักการรับรองพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของชาติ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิด กล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ และการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะพฤติกรรมบ่อนทำลายหรือฝ่าฝืนคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่เป็นแก่นของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองและกำหนดเงื่อนไขไว้ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเป็นเหตุกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะโดยการยุยงปลุกปั่นให้เกิดการต่อต้านระบบการปกครองและทำลายระเบียบทางกฎหมาย การรณรงค์ทางการเมืองที่สร้างผลกระทบให้เกิดการทำลายความชอบธรรมของระบอบการเมืองที่ดำรงอยู่ การกระทำเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นการสื่อสารเชิงอุดมการณ์เพื่อสนับสนุนหรือให้ความชอบธรรมต่อการใช้ความรุนแรงเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง การก่อเหตุแห่งความไม่สงบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะหรือการก่อการร้ายในบ้านเมือง ลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เคารพต่อความเสมอภาคของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองและได้กำหนดเงื่อนไขเอาไว้ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ

เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคนซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน อันเป็นเหตุให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม การดูหมิ่นเหยียดหยาม การสร้างความเกลียดชัง การกีดกันและแบ่งแยกที่เป็นสาเหตุของความแตกแยกรุนแรงในสังคม ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง และลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เคารพต่อการยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่หลักของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยฝ่าฝืนต่อหน้าที่หลักของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง กล่าวคือ หน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพและไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น การไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากการกระทำใดอันเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น ย่อมไม่อาจอ้างเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” บทบัญญัติแห่งกฎหมายในลักษณะดังกล่าวปรากฏเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ โดยเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดว่า เมื่อมีผู้ทราบถึงการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บุคคลผู้นั้นย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุด เพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเพิ่มเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นว่า หากกรณีดังกล่าวถ้าอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นการรับรองสิทธิของพลเมืองในการปกป้องรัฐธรรมนูญจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในประการที่อาจนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น

การใช้สิทธิปกป้องรัฐธรรมนูญจึงถือเป็นกลไกหนึ่งของระบบยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญ โดยบุคคลผู้ใช้สิทธิในการปกป้องรัฐธรรมนูญจะต้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องก่อนเสนอเรื่องร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แม้ว่าอัยการสูงสุดจะมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ รัฐธรรมนูญก็ได้รับรองสิทธิของผู้ร้องในการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้ด้วย การรับรองสิทธิของผู้ร้องในกรณีดังกล่าวจึงเป็นการสร้างหลักประกันการดำรงไว้ซึ่งหลักการอันเป็นสาระสำคัญแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อใดที่ปรากฏการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำในลักษณะดังกล่าวย่อมถูกกล่าวหาเป็นคดีในศาลรัฐธรรมนูญได้

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่รักษาภูมิกษัตริย์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตลอดจนคุณค่าพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีคุณค่าเสมอกับรัฐธรรมนูญ ให้มีผลใช้บังคับได้จริงและปรากฏผลเป็นรูปธรรม รวมถึงการดำรงหลักนิติธรรมในระบบการเมืองของประเทศ ในลักษณะที่เป็นการรับรองว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ อันจะเกิดขึ้นภายในระบอบการปกครองต้องดำเนินไปภายใต้กรอบข้อจำกัดและเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางรัฐธรรมนูญเท่านั้น ทั้งนี้ ในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำการเข้าข่ายเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงแห่งคดีเพื่อพิสูจน์ว่าการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ถูกร้องมีลักษณะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในประการที่อาจนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจริงหรือไม่ หากข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นปรากฏลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการทางรัฐธรรมนูญควบคู่ไปกับลักษณะทางพฤติกรรมที่บ่อนทำลายหรือฝ่าฝืนคุณค่าทางรัฐธรรมนูญ อีกทั้งมีลักษณะเป็นการร่วมกันกระทำการภายใต้รูปแบบขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล และไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแล้ว (Actual Harm) หรือเป็นภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ (Potential Harm) หากความพยายามของผู้กระทำการนั้นสามารถบรรลุผลเป็นจริง ศาลรัฐธรรมนูญย่อมอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ด้วยเหตุผลในการปกป้องหลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากภัยอันตรายดังกล่าว ถึงแม้ว่าระบบการเมืองประชาธิปไตยจะเคารพและยอมรับแนวคิดทั้งปวงที่แสดงออกในพื้นที่สาธารณะโดยสุจริต แต่ไม่อาจยอมรับแนวคิด

และการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพต่อต้านหลักการพื้นฐานและทำลายคุณค่าหลักของระบบการเมืองประชาธิปไตยให้สูญไปเสียเองได้ รวมทั้งการกระทำทุกรูปแบบที่มุ่งใช้ความรุนแรงเพื่อเป้าหมายทางการเมือง และการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยเด็ดขาด ดังนั้น การสั่งการให้เลิกการกระทำในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการนำกฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญมาปรับใช้บังคับในการจำกัดขอบเขตของการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลภายใต้เจตนารมณ์เพื่อปกป้องความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและดำรงหลักนิติธรรมของระบบการเมือง แต่ทั้งนี้การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่อาจเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่สำเร็จเสร็จสิ้นไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงจะวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำนั้นได้

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามมีลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการทางรัฐธรรมนูญ (Anti-Constitution Ideology) และลักษณะทางพฤติกรรมที่บ่อนทำลายหรือฝ่าฝืนคุณค่าทางรัฐธรรมนูญ (Anti-Constitution Behavior) ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงไม่อาจอ้างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยวิธีการใด ๆ ของบุคคลและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ บัญญัติรับรองเอาไว้ได้ เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยไม่สุจริต อีกทั้งการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามมีลักษณะเป็นการร่วมกันกระทำการภายใต้รูปแบบขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามจึงเข้าข่ายเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามได้สำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว ไม่ได้กำลังดำเนินอยู่ จึงไม่อาจวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสามเลิกการกระทำดังกล่าวได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะยังไม่ใช่ภัยอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เกิดขึ้นแล้ว (Actual Harm) แต่ถ้าหากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามรวมกลุ่มกระทำการในลักษณะดังกล่าวต่อไปย่อมเป็นภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ (Potential Harm) และนำไปสู่การทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากความพยายามของกลุ่มบุคคลดังกล่าวบรรลุผลเป็นจริง ทั้งนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต โดยอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง อันเป็นการป้องกันก่อนที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะถูกบ่อนทำลายลง นอกจากนี้การดำเนินการ

ดังกล่าวย่อมไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกร้องทั้งสามแต่อย่างใด เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสี่

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่เนื่องจากการกระทำดังกล่าวได้สำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว ไม่ได้กำลังดำเนินอยู่ จึงไม่อาจวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสาม เลิกการกระทำดังกล่าวได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แต่ทั้งนี้ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องทั้งสามร่วมกันกระทำการในลักษณะดังกล่าวอีกต่อไป

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณัสยา สิริจิรวัดมนกุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข ที่ ๗	
	นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญเป็นหลักสำคัญของการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตย แต่ในขณะเดียวกันการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดังกล่าวต้องมีกลไกเพื่อป้องกันและควบคุมมิให้ใช้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไปในทางที่ไม่สุจริต รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกที่เป็นข้อห้ามของการใช้สิทธิและเสรีภาพไปในทางที่ไม่สุจริตประกอบด้วยคำว่า “เป็นปฏิปักษ์” และ “ล้มล้าง” การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสามารถแยกได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติใช้คำว่า “เป็นปฏิปักษ์” ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๔๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๕๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๔๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๔๙

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติใช้คำว่า “ล้มล้าง” ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙

ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักการรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญไว้ตามแนวคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ โดยวางหลักไว้ว่า การกระทำจะต้อง กำลังดำเนินอยู่และยังไม่เกิดผล ศาลรัฐธรรมนูญจึงจะมีคำวินิจฉัยสั่งให้เลิกการกระทำนั้นได้ ... เพราะหากปล่อยให้เกิดการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงต่อรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครอง ตามรัฐธรรมนูญขึ้นแล้ว ย่อมสุควิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนได้

๒. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ โดยวางหลักไว้ว่า “ล้มล้าง” หมายถึง การกระทำ ที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป ส่วนคำว่า “ปฏิปักษ์” นั้นไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตั้งตน เป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้ เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม สื่อมทรมาน หรืออ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ได้แล้ว

๓. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๓ โดยได้วางหลักไว้ว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้ชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและ พิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพร มิให้ถูกล้มล้างหรือเซาะกร่อนบ่อนทำลายไปโดยไม่ชอบ ... การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมาย

และความประสงค์นั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจักอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายพื้นฐานของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ. ๑๙๔๙ ซึ่งมีอิทธิพลเกี่ยวกับแนวคิดการล้มล้างการปกครอง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี

๑. กรณีบุคคลกระทำการ ปรากฏตามกฎหมายพื้นฐาน ค.ศ. ๑๙๔๙ มาตรา ๑๘ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการกระทำของปัจเจกชนในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างรัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่เป็นภัยต่อรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยว่าการกระทำที่เป็นภัยต่อรัฐธรรมนูญต้องยังคงมีพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๒. กรณีพรรคการเมืองกระทำการ ปรากฏตามกฎหมายพื้นฐาน ค.ศ. ๑๙๔๙ มาตรา ๒๑ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการกระทำของพรรคการเมืองที่มีการกระทำที่ล้มล้างการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยที่ได้มีการกระทำที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การยุบพรรค Socialist Reich Party : SRP เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๒ และการยุบพรรค Kommunistische Partei Deutschlands : KPD เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ เป็นต้น

ด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักบรรทัดฐานอันเกิดจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญองค์ประกอบกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ แยกองค์ประกอบได้ ดังนี้

๑. ผู้เสนอคำร้อง คือ ผู้ทราบการกระทำ

๒. เงื่อนไขการยื่นคำร้อง คือ ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่ออัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอหรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอแล้ว

๓. การล้มล้าง หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป

๔. ขบวนการ หมายถึง มีขบวนการเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป โดยประกอบด้วย ผู้กระทำการและผู้สนับสนุนรวมถึงการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๖. เจื่อนเวลา หมายถึง การกระทำต้องกำลังดำเนินการอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุและไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ก่อนศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ มีประเด็นพิจารณาว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้ยึดหลักการให้ความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดี (Fair Trial) แก่คู่กรณีทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องโดยมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายหรือไม่ ดังนี้

๑. ขั้นตอนการรับคำร้อง กล่าวคือ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำ แต่ปรากฏว่าอัยการสูงสุดไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอโดยครบกำหนดสิบห้าวัน ในวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อมาวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยเฉพาะการกระทำในการชุมนุมปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. ขั้นตอนการชี้แจงข้อเท็จจริง กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งให้ผู้ร้องทราบและให้ผู้ถูกร้อง ทั้งสามยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวินิจฉัย ศาลได้มีคำสั่งให้อัยการสูงสุดแจ้งผลการดำเนินการและส่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และศาลมีคำสั่งรับหนังสือของสำนักงานอัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และขณะเดียวกันศาลอนุญาตขยายระยะเวลาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ร้องขอจนถึงวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และศาลมีคำสั่งรับคำชี้แจงดังกล่าวรวมไว้ในสำนวนเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. ขั้นตอนการไต่สวน กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญมีวิธีพิจารณาโดยระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในการนี้ ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทั้งสามขอยื่นบัญชีระบุพยาน ผู้ถูกร้อง ทั้งสามยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนและผู้ร้องขอยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี ดังนี้

๓.๑ การยื่นบัญชีระบупยาน ศาลมีคำสั่งรับคำร้องยื่นบัญชีระบупยานของผู้ถูกร้องทั้งสาม เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รับคำร้องยื่นบัญชีระบупยานของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และคำร้องขอส่งพยานเอกสารเพิ่มเติมของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๒ การขอให้ศาลไต่สวน ศาลมีคำสั่งไม่ทำการไต่สวนตามที่ผู้ถูกร้องทั้งสามร้องขอ เนื่องจากมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้เก็บรวมไว้ในสำนวน โดยแจ้งผู้ถูกร้องทราบหนังสือแจ้งที่ ๖๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เพราะหาเพื่อประโยชน์ในการพิจารณา ศาลให้สถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สภาคความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งพยานหลักฐานทั้งปวงเกี่ยวกับข้อเรียกร้องว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ และศาลมีคำสั่งรับรวมไว้ในสำนวนดังนี้ หนังสือสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ หนังสือหนังสือสภาคความมั่นคงแห่งชาติเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ หนังสือสำนักข่าวกรองแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ หนังสือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และหนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับมาก เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงถือได้ว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้

๓.๓ การแถลงการณ์ปิดคดี ศาลมีคำสั่งไม่รับคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เนื่องจากศาลมีคำสั่งไม่ทำการไต่สวนแล้วและให้เก็บรวมไว้ในสำนวน

๔. ขั้นตอนการกำหนดประเด็นพิจารณาวินิจฉัย กล่าวคือ เมื่อศาลได้รับพยานหลักฐานต่าง ๆ จากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ศาลได้ประชุมพิจารณาอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดประเด็นพิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง และนัดแถลงด้วยวาจา ปรีกษาหารือ ลงมติรวมถึงอ่านคำวินิจฉัยในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมการประชุม ในกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีทั้งสิ้นจำนวน ๑๑ ครั้ง

ดังนั้น เห็นว่ากระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้อง กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม

ประเด็นต่อมา การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ ดังนี้

เมื่อประมวลข้อเท็จจริงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามแล้วมีประเด็นสำคัญในการปราศรัยในเวทีต่าง ๆ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบด้วย การออกกฎหมายเพื่อขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์หลายฉบับ การพัฒนาสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความเหมาะสม การที่พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้าคณะรัฐประหาร การให้ยกเลิกเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖ การยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ การยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และการยกเลิกส่วนราชการในพระองค์รวมถึงการปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า นับแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญทุกฉบับได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดของชาติโดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เคารพสักการะของประชาชน เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชาติและทรงเป็นประมุขของประเทศที่เป็นหลักแห่งความมั่นคง สถิตสถาพรของบ้านเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานตั้งแต่สมัยอดีตกาล สำหรับการปราศรัยในเวทีต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยวิเคราะห์จากบริบทของถ้อยคำปราศรัยและพฤติกรรมของผู้ถูกร้องทั้งสามมีลักษณะการกระทำประกอบด้วย ๓ ประการ คือ

ประการแรก การล้มล้าง กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติลักษณะการกระทำที่ห้ามใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ได้วางหลักคำว่า “ล้มล้าง” ว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญที่สุดวิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนได้ นอกจากนั้น เป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป

เห็นว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้คำว่า “เพื่อล้มล้าง” ย่อมมีเจตนารมณ์ถึงการกระทำที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไปในอนาคตตามข้อเท็จจริงการที่ผู้ถูกร้องทั้งสามขึ้นเวทีปราศรัยมีข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖ การยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้น ผู้ถูกร้องทั้งสามจึงมีเจตนาเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและถือเป็นการกระทำให้บังเกิดผลให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในอนาคต

ประการที่สอง ขบวนการ กล่าวคือ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามมีการดำเนินงานอย่างเป็นขบวนการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตามข้อเท็จจริงในการปราศรัยเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

เห็นว่าผู้ถูกร้องทั้งสามได้วางแผนการปราศรัยโดยได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือกันอย่างเป็นระบบโดยประกอบด้วยผู้ปราศรัย ผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดเวทีปราศรัย การจัดเครื่องกระจายเสียงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสื่อเผยแพร่ทุกประเภท ผู้ถูกร้องทั้งสามจึงมีการลงมือปฏิบัติตามแผนการที่ได้กำหนดไว้แล้ว

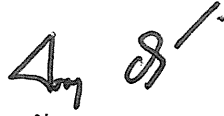
ประการสุดท้าย เงื่อนไข กล่าวคือ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามได้ปฏิบัติการณ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓

เห็นว่าแม้เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ในการเรียกร้องต่าง ๆ เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงยังปรากฏมีข้อเรียกร้องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันโดยมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นแนวร่วมการชุมนุมโดยมีการแบ่งกลุ่ม แบ่งงานกันทำ รวมถึงการเรียกร้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ซึ่งไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากผู้มีหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญต้องเคารพหลักการชั่วนิรันดร์ (Eternity Clause) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๕ นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ เห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงสอดคล้องกับหลักนิติธรรมโดยมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าเป็นการทำลายหรือล้างผลาญหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ และแนวร่วมเครือข่ายการชุมนุมเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประชุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสามและแนวร่วมเครือข่ายการชุมนุม
เลิกกระทำได้กล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณิสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จีงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข ที่ ๗	
	นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ เพื่อขอให้ อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่ผู้ร้องเห็นว่าอัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการใด ๆ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีมีคณะบุคคลใช้สถานที่ต่าง ๆ จัดเวทีชุมนุมตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นมา มีการกระทำ

ความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย ซึ่งเป็น การกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและ ก่อให้เกิดความแตกแยก ความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน มีการกระทำเป็นขบวนการ โดยมีการนำแนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติมาจากอดีตพรรคการเมืองหนึ่งซึ่งไม่ยอมรับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่เวที ธรรมศาสตร์จะไม่ทน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยผู้ถูกร้องทั้งสาม แต่ละคนได้กล่าวปราศรัย มีข้อความอันเป็นการกระทำได้กล่าว

ผู้ถูกร้องทั้งสามโต้แย้งว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ต้องด้วยองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญ เนื่องจาก ไม่ได้กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้ร้องเพียงแต่กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสามไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ คำร้องและข้อกล่าวหาของผู้ร้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เนื่องจากเป็นคำร้องที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่ปรากฏสภาพแห่งข้อหาที่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้อง ทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ตามองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นเพียง การเรียกร้องทางการเมืองให้รัฐบาลยุบสภา แก้ไขรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้เนื่องจากอัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการใด ๆ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับคำร้องขอของผู้ร้องนั้น ขณะพิจารณาว่าจะรับคำร้องนี้หรือไม่ ไม่ปรากฏ ข้อเท็จจริงว่าอัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการใด ๆ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับคำร้องขอของผู้ร้องนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณา แต่ปรากฏภายหลังว่าอัยการสูงสุดมีการดำเนินการ ต่อคำร้องของผู้ร้อง โดยตั้งคณะทำงานพิจารณาและอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพิ่มเติมเพื่อเสนออัยการสูงสุดไว้ประกอบการพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ต่อไป ในเมื่ออัยการสูงสุด ยังไม่มีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ผู้ร้องร้องขอ กรณีจึงมิได้เป็นไปตามที่ผู้ร้องอ้างตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม แต่ผู้ร้องอาจไม่ทราบเรื่องดังกล่าวในขณะที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เข้าใจว่าอัยการสูงสุดมิได้ ดำเนินการใด ๆ ภายใน ๑๕ วัน จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญทันที และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรณีนี้

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาโดยผิดพลาดในข้อเท็จจริงแล้ว สามารถเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เป็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณาต่อไปได้ หรือข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีข้อกำหนดกรณีเช่นนี้ไว้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม สมควรพิจารณาคำร้องของผู้ร้องต่อไป เพราะไม่ปรากฏว่าอัยการสูงสุดได้ดำเนินการตามที่ผู้ร้องร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แต่อย่างไร ซึ่งต่อไปสมควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้มีกรณีการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ไว้เช่นเดียวกับที่มีบทบัญญัติการดำเนินการที่มีการร้องขอต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือแก้ไขข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้มีกรณีการดำเนินการเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใด ทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ ตามที่ร้องขอหรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรง ต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนิน คดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง” ซึ่งมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เป็นบัญญัติในทำนองเดียวกันกับ ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่วางหลักการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และกำหนดการดำเนินการในกรณีมีการฝ่าฝืน ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวข้อความตอนหนึ่งว่า “... ที่เรามาชุมนุมกันในวันนี้เพื่อจะยืนยันว่านอกจากข้อเสนอสามข้อที่เราพูดกันอยู่ทุกเวที ความจริงมันมี ข้อเสนอระหว่างบรรทัดที่มันเป็นข้อเสนอที่สำคัญที่สุด คือ การแก้ปัญหาการขยายพระราชอำนาจ ของสถาบันกษัตริย์ และผมขอยืนยันอีกครั้งว่าไม่ใช่มีบลิ้มเจ้า ไม่ใช่มีอบจาบจ้วง ... ถ้ายังเป็น พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ต้องไม่เซ็นรับรองการรัฐประหาร หากการรัฐประหารเกิดขึ้น สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องยืนอยู่ฝ่ายประชาธิปไตยเท่านั้น ...” ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กล่าวข้อความตอนหนึ่งว่า “... มีคนถามผมว่า เหมือนผมขุดดินด้วยมือเปล่า หรือพยายามถอนราก ต้นไม้ใหญ่ด้วยแรงของผมเพียงคนเดียวหรือไม่ แต่วันนี้พิสูจน์แล้วว่า การถอนรากถอนโคนต้นไม้ ผมไม่ได้ทำคนเดียว ผมยกตัวอย่างอย่างนี้ครับว่า เรากำลังจะสร้างถนนลาดยางหนึ่งเส้นเพื่อความเจริญ งอกงามให้กับประเทศ แต่ดินบังเอิญมีต้นไม้ใหญ่ขวางอยู่ รื้อต้นไม้ใหญ่คือใคร หลายคนอาจคิดว่า มันไม่ยากเลยกับการสร้างถนนลาดยาง คือการสร้างให้มันเป็นวงเวียน แต่ผมคิดว่าเราควรย้ายต้นไม้ให้ไปอยู่ ในที่ที่ควรอยู่และสร้างถนนลาดยางที่แข็งแรงและสมบูรณ์ ผมกำลังจะเปรียบเทียบว่าการที่เราพูดเรื่อง

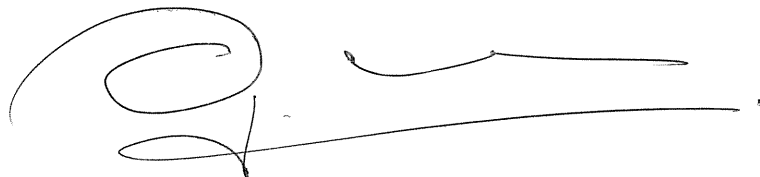
สถาบันกษัตริย์ เป็นสิ่งที่เราสามารถพูดได้ เพราะเมื่อผมย้ายต้นไม้ หรือสร้างถนนให้เกิดความแข็งแรง สมบูรณ์ ต้นไม้จะอยู่ในที่ที่เหมาะสม และถนนก็ยังคงแข็งแรง เปรียบเสมือนกับว่าวันนี้เราจะสร้างประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า โดยให้กษัตริย์อยู่ในที่ที่เหมาะสม ... ผู้ใดจะไม่สามารถฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ได้ เฉกเช่นนั้นแล้ว แสดงให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของ เจตนา การพูดของผมในครั้งนี้ คือ ต้องการให้พระมหากษัตริย์อยู่ในที่ที่เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมกับประชาชน คนไทยได้ และที่บอกว่ายู่เหนืออำนาจอธิปไตยคือการอยู่เหนืออำนาจของประชาชน โดยการที่ประชาชน ไม่สามารถแตะต้องได้ เพราะถ้าใครแตะต้องคนนั้นต้องโดน มาตรา ๑๑๒ สิ่งสำคัญที่สุดคือการให้ พระมหากษัตริย์ปรับตัวเข้ากับประชาชนได้ และกลับมาอยู่ประเทศไทย เป็นรอมโพธิ์ร่มไทรให้กับประชาชน อยากให้ท่านกลับมาอยู่ประเทศไทยเพื่อไม่ให้เปลืองภาษีประชาชน ...” และผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้กล่าวข้อความ ตอนหนึ่งว่า “... กษัตริย์ก็ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้ารัฐประหารอันเป็นการรับรองให้การรัฐประหาร ครั้งนั้น ๆ ชอบด้วยกฎหมายทุกครั้งไป มิหนำซ้ำยังทรงโยกย้ายกำลังพลรวมถึงถ่ายโอนงบประมาณ แผ่นดินจำนวนมากเข้าเป็นส่วนของพระองค์เอง นอกจากนี้ ยังทรงใช้พระราชอำนาจนอกกฎหมายแก้ไข ร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติแล้ว ให้เสด็จไปประทับนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์ ... แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมจึงขอเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาวาดด้วย สถาบันกษัตริย์ ดังต่อไปนี้ (๑) ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร (๒) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชน ได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์ สถาบันกษัตริย์ทุกคน (๓) ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน (๔) ปรับลดงบประมาณแผ่นดิน ที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ (๕) ยกเลิกส่วนราชการ ในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย (๖) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบัน กษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด (๗) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในที่สาธารณะ (๘) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว จนเกินงามทั้งหมด (๙) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆาตกรรมที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความ

ข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์ (๑๐) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก” เมื่อพิจารณาจากคำกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสามแล้ว ข้อเรียกร้อง ๑๐ ข้อ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวนั้น จะเห็นได้ว่ามีแผนเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากจะให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของพระมหากษัตริย์ได้ อีกทั้งยกเลิกความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วย อันจะทำให้มีการกระทำอันเป็นการจาบจ้วง ล้วงละเมิดและบิดเบือนกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยรุนแรงยิ่งขึ้น กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าเป็นการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ อีกต่อไป เพราะปัจจุบันเมื่อมีการจับกุมสอบสวนดำเนินคดี ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดดังกล่าว ก็ได้เรียกร้องให้มีการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้นั้น และการให้มีการสืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราษฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาความผิดของพระมหากษัตริย์ โดยไม่มีเหตุผลถึงที่มา เรื่องดังกล่าวนี้ และเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ การให้ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ เช่น ให้อัยการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ไปสังกัดหน่วยงานอื่น และยกเลิกคณะองคมนตรี ย่อมเป็นการไม่ให้มีองคมนตรีทำหน้าที่พิจารณาถวายความเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมาย การแต่งตั้ง ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรม การขอพระราชทานความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และงานราชการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ และไม่ให้มีหน่วยทหารรักษาพระองค์ปฏิบัติหน้าที่ถวายอารักขา รักษาความปลอดภัย และถวายพระเกียรติองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ทางพระราชพิธี และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตพระราชฐาน การให้ยกเลิกการบริจาครับบริจาครโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด รวมทั้งยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว ย่อมเป็นการปิดกั้นมิให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความจริงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และพระบรมวงศานุวงศ์ ไม่ต้องการให้ประชาชนรับรู้ถึงพระราชกรณียกิจสำคัญในด้านต่าง ๆ ที่ได้ทรงกระทำเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนชาวไทยตลอดมา เป็นระยะเวลายาวนานจนถึงปัจจุบันนำไปสู่การปิดกั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ การให้ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็น

ทางการเมืองในที่สาธารณะ ขัดกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่จะให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้เสรีภาพของประชาชนกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งที่ผ่านมาเมื่อมีปัญหาวิกฤติการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรง เช่น กรณีเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และระหว่างวันที่ ๑๗ ถึง ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ พระมหากษัตริย์ได้ทรงแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ทางการเมืองดังกล่าวให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีในที่สุด ข้อเรียกร้องทั้ง ๑๐ ข้อดังกล่าว หากมีผลสำเร็จจะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ เพราะการจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ การจะแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องดังกล่าว จะต้องผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติของรัฐสภาให้ถูกต้องยังไม่ปรากฏชัดแต่อย่างใด พฤติการณ์การกระทำที่กล่าวถึงข้อเรียกร้องดังกล่าวและต่อเนื่องในการชุมนุมครั้งอื่นต่อมามี จึงไม่ใช่การกระทำโดยกระบวนการที่ถูกต้องทางนิติบัญญัติโดยแท้จริงในขณะนี้ แต่เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงประการอื่นว่าจะมีการกระทำอย่างอื่นให้สำเร็จดังกล่าวอย่างฉับพลันทันทีในขณะนั้นโดยอำนาจประการอื่นที่ไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง จึงยังไม่พอพียงได้ว่าการกระทำขณะเกิดเหตุเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดหรือไม่ นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกันเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก แต่ห้ามมิให้มีการกระทำในลักษณะที่กล่าวถึงข้อเรียกร้องดังกล่าวอีกต่อไป เพราะหากมีการกระทำเช่นนั้นอีกหลายครั้งต่อเนื่องกันไปเป็นระยะ จะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

จึงมีความเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามขณะเกิดเหตุไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่ห้ามมิให้มีการกระทำในลักษณะที่กล่าวถึงข้อเรียกร้องดังกล่าวอีกต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณิสยา ลีทิจิวัฒน์กุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พุกกะเกษมสุข ที่ ๗	
นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง	

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบและเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อัยการสูงสุด ผู้กำกับการณ์ตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่งศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบันทึกเสียงการปราศรัยแล้ว เห็นว่า คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘วรรคหนึ่ง

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ โดยผู้ถูกร้องทั้งสามอ้างว่าคำร้องของผู้ร้องคลุมเครือไม่ชัดเจนและไม่ครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ เพราะไม่ปรากฏสภาพแห่งข้อกล่าวหาที่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร ทำให้ไม่อาจเข้าใจ
ข้อกล่าวหาและไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณา
วินิจฉัยนั้น

เห็นว่า เมื่อพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าการปราศรัย
ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีธรรมศาสตร์
จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรม
เดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ โดยอ้างเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งถอดคลิปเสียง
ที่แสดงถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามกับพวกประกอบมาทำคำร้องซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำร้อง
เช่นนี้ คำร้องจึงมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสามเข้าใจสภาพของการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหา
สามารถต่อสู้คดีได้ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มีใจความให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ใช้ระบบไต่สวน
โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และมาตรา ๔๒
วรรคสาม ยังบัญญัติให้คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงาน
ที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้องได้
ดังนั้น ข้ออ้างนี้ของผู้ถูกร้องทั้งสามจึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีการจัดชุมนุมปราศรัยเวทีธรรมศาสตร์
จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยมีข้อเรียกร้อง คือ การยุบสภา การแก้ไข
รัฐธรรมนูญ การหยุดคุกคามประชาชนและการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการชุมนุมปราศรัย
ดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวถึงการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการตรา
พระราชบัญญัติหลายฉบับ ผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่เหนืออำนาจอธิปไตย
ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง ว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์
ในทางใด ๆ มิได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และ
ผู้ถูกร้องที่ ๓ อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ฉบับที่ ๑ เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา

ว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๑๐ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๑ ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร ข้อ ๒ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้นให้ยกเลิกเสีย ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด ข้อ ๗ ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด ข้อ ๙ สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราษฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์ และ ข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง” บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยห้ามมิให้บุคคลใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และหากบุคคลใดกระทำการ

ดังกล่าว ผู้ทราบการกระทำนั้นย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ และในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ นี้ มีความมุ่งหมายให้ชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการป้องกันพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้มีโอกาสตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการล้มล้างรัฐธรรมนูญมิให้เกิดขึ้น เพราะหากปล่อยการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญให้เกิดขึ้นแล้ว ย่อมสุดวิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนได้ ซึ่งความในมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และบัญญัติทำนองเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ อันเป็นบทบัญญัติที่วางหลักการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนความในวรรคอื่น ๆ ได้บัญญัติเพิ่มเติมขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ โดยบัญญัติให้สิทธิผู้ที่ทราบว่ามีกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ จึงบัญญัติเพิ่มเติมถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้ ทั้งนี้ ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง ดังนั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้ชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพรมิให้ถูกล้มล้างหรือเซาะกร่อนบ่อนทำลายไปโดยไม่ชอบ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่มีการจัดชุมนุมปราศรัยเวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยมีข้อเรียกร้อง คือ การยุบสภา

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การหยุดคุกคามประชาชน แล้วยังมีการเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย ซึ่งในการชุมนุมปราศรัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์นี้จะนำไปสู่การพิจารณาว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวปราศรัยโดยสรุปถึงการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการตราพระราชบัญญัติหลายฉบับ ผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวปราศรัยโดยสรุปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง ที่ว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หากผู้ใดฝ่าฝืน จะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวปราศรัยแล้วยังอ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ฉบับที่ ๑ เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๑๐ ข้อ ตามข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้น ด้วยการปราศรัยและข้อเรียกร้องของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการเรียกร้องที่ให้มีการปฏิรูปว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมืองตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ว่าพระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดมิได้ และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำปราศรัยที่มีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างรุนแรง โดยอ้างว่าพระมหากษัตริย์เป็นรากเหง้าของปัญหาทางการเมืองตลอดมา อันส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน อาจทำให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลจากการปราศรัยเกิดความกระตือรือร้นกระตือรือร้น สร้างความปั่นป่วนในหมู่ประชาชนได้ คำปราศรัยลักษณะเช่นนี้ย่อมบ่งชี้ได้ว่า มิได้เป็นการปราศรัยเพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์โดยสุจริตอย่างแท้จริงไม่ ซึ่งในที่สุดจะเป็นการบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจงว่า การชุมนุมปราศรัยดังกล่าวเป็นเพียงการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้เสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมือง โดยมีมูลเหตุมาจากความไม่ไว้วางใจการบริหารราชการของรัฐบาล และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ตาม แต่การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสามต้องอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นด้วย ซึ่งได้ความว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกับพวกถูกกล่าวหาดำเนินคดีอาญา รวมทั้งความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์หลายกรรมต่างวาระกัน ยิ่งไปกว่านั้น ได้ความอีกว่า ก่อนวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่เวทีเสกคาถาปกป้องประชาธิปไตยและ

เวทีเชียงใหม่จะไม่ทน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ สรุปได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ไกลห่างจากระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญขยายพระราชอำนาจ สุ่มเสี่ยงทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และข้อเท็จจริงจากสื่อสารมวลชนกับข้อมูลทางออนไลน์หลายช่องทางและเอกสารที่อยู่ในสำนวนได้ความว่า ภายหลังจากวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ก็มีการชุมนุมปราศรัยอีกหลายครั้งอย่างต่อเนื่องไม่เสร็จสิ้น แม้การนัดชุมนุมนั้นจะรวมตัวตามวันเวลาและสถานที่เพื่อเสนอข้อเรียกร้องเป็นการเฉพาะเป็นครั้งคราว ไม่มีแกนนำในการชุมนุม บางครั้ง ผู้ถูกร้องทั้งสามไม่ได้ไปร่วมในการชุมนุมคราวนั้นและผู้ร่วมชุมนุมจะแตกต่างกันบ้าง แต่วัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย ข้อเสนอและข้อเรียกร้องต่าง ๆ ตลอดจนคำปราศรัยที่คล้ายคลึงไปในทิศทางเดียวกัน อาทิอ้างว่า กษัตริย์ยังคงทรงอำนาจแทรกแซงเหนือการเมือง เมื่อเกิดการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลอันได้มาซึ่งกระบวนการทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริงครั้งใด กษัตริย์ก็ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้าคณะรัฐประหาร อันเป็นการรับรองให้การรัฐประหารครั้งนั้น ๆ ชอบด้วยกฎหมายทุกครั้งไป มีหน้าซ้ำยังทรงโยกย้ายกำลังพล รวมถึงถ่ายโอนงบประมาณแผ่นดินจำนวนมากเข้าเป็นส่วนของตัวเอง ยังทรงใช้พระราชอำนาจออกกฎหมายแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติแล้วให้เสด็จไปประทับนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และยังแอบอ้างสถาบันกษัตริย์เพื่อหาผลประโยชน์เข้าตัวเอง การเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่มีประเทศประชาธิปไตยประเทศใดจะปรากฏการกระทำเช่นนี้ ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า กษัตริย์ประเทศเรานี้มิได้ทรงอยู่เหนือการเมือง หากแต่เป็นรากเหง้าของปัญหาทางการเมืองตลอดมา นอกจากจะทรงละเลยหน้าที่การเป็นประมุขที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนแล้วยังเสด็จไปเสวยสุขประทับอยู่ต่างแดนโดยใช้เงินภาษีของราษฎร ทั้งที่ราษฎรทั้งปวงกำลังประสบความยากลำบากจากสภาวะข้าวยากหมากแพง อีกทั้งทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับกลุ่มกบฏ ผู้ก่อการรัฐประหาร ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประเทศนี้กษัตริย์ครอบครองอำนาจไม่ใช่ประชาชน ไปทวงประเทศเราคืนกัน เป็นกษัตริย์ยะสลักคม เป็นต้น อันมีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างรุนแรงไม่ให้อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน ทำให้ด้อยค่า เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ก่อให้เกิดความแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกต่อไป ทำให้เห็นได้ว่าการชุมนุมปราศรัยเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายที่มีการวางแผนที่จะกระทำเกี่ยวกับการชุมนุมปราศรัยในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ทั้งสิ้น เมื่อข้อเรียกร้องไม่อาจที่จะบังเกิดผลได้หรือไม่ในวันที่นัดชุมนุมในแต่ละครั้งซึ่งอาจต้องใช้เวลาอีกยาวนาน หรือไม่บังเกิดผลได้อย่างแน่นอน ก็ถือได้ว่าการชุมนุมในครั้งนั้นของผู้ถูกร้องทั้งสามตามคำร้อง

ยังไม่บังเกิดผล จึงคงดำเนินการอยู่หาได้สิ้นสุดไปหลังจากยุติการประชุมในวันดังกล่าวคือวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ อีกทั้งการประชุมนี้จัดขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่มีแกนนำ แต่มีมาอย่างต่อเนื่องด้วยความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดิม ๆ อันแสดงว่ากระทำกันโดยมีเครือข่ายการจัดตั้งของบุคคลหลายคน ถือเป็นขบวนการเพื่อมิให้สถาบันพระมหากษัตริย์ดำรงดังที่เคยเป็นอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการใช้สิทธิหรือเสรีภาพแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมืองเช่นนี้ต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ กรณีจึงปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะถือได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นพฤติกรรมในการใช้สิทธิและเสรีภาพเรียกร้อง เพื่อให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้ไปสู่ระบอบอื่นที่มีใ้ระบอบประชาธิปไตย หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปสู่ประมุขรูปแบบอื่น อันเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสามเลิกการกระทำดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

๑/พ 11/1๖ - ๖

(นายวิรุพท์ แสงเทียน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภานุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณิสา สิทธิจิรวัฒน์กุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข ที่ ๗	
นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง	

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีการชุมนุมในที่สาธารณะตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ต่อเนื่องกันมา ด้วยเนื้อหาที่บิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างรุนแรง ข้อเรียกร้องหลายเรื่องขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ เรื่องการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชอำนาจของ

พระมหากษัตริย์ที่มีอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจงข้อกล่าวหาว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และข้อเรียกร้องทั้ง ๑๐ ข้อ ไม่ใช่การล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เป็นการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ตามวิถีทางและกลไกที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

มีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจง พยานหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งบันทึกเสียงการปราศรัยของผู้ถูกร้องทั้งสามแล้ว ฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามอภิปรายในที่สาธารณะหลายครั้งหลายสถานที่ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เรียกร้องให้แก้ไขดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องทั้งสามอภิปรายเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ คือ

(๑) ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร

(๒) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน

(๓) ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน

(๔) ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้แก่สถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ

(๕) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีคามจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย

(๖) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด

(๗) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ

(๘) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด

(๙) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชกุมารที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์

(๑๐) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

เห็นว่า ระบอบการปกครองในแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามความเป็นมาของประวัติศาสตร์และสภาพของบุคคลในแต่ละประเทศ แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยด้วยกัน ก็มีความแตกต่างกันในรายละเอียด รูปแบบ วิธีการในการปกครอง ระบอบการปกครองที่เหมาะสมในแต่ละประเทศ เกิดจากการพัฒนาปรับสภาพให้เหมาะสมกับประชาชนในประเทศนั้น ๆ ระบอบการปกครองที่ดีในประเทศหนึ่งอาจไม่เหมาะสมที่จะใช้กับอีกประเทศหนึ่ง

ประเทศไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากประเทศอื่นที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกัน

รูปแบบและรายละเอียดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ต่อเนื่องกันมาทุกฉบับ เริ่มตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติลักษณะเฉพาะของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไว้เป็นแบบอย่างเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับต่อเนื่องกันตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย มีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์กับประชาชนมีสถานะเสมือนพ่อปกครองลูก ประชาชนให้ความเคารพเทิดทูน และในอดีตที่ผ่านมามีสถาบันพระมหากษัตริย์ได้แก้ไขปัญหาวิกฤตทางการเมืองของประเทศชาติให้ผ่านพ้นความรุนแรงไปได้อย่างน่าอัศจรรย์ รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย จึงมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์สำคัญแสดงความเป็นชาติไทย

ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ เสรีภาพ (LIBERTY) หมายถึง ทุกคนมีสิทธิที่จะคิด พูด และทำอะไรได้ที่ไม่มีกฎหมายห้าม เสมอภาค (EQUALITY) หมายถึง ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และภราดรภาพ (FRATERNITY) หมายถึง บุคคลทั้งหลายมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันฉันพี่น้อง มีความสามัคคีกัน

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มิได้หมายความว่า จะใช้อย่างไรก็ได้ โดยไม่มีขอบเขต แม้บุคคลจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๓๔ แต่การใช้เสรีภาพของบุคคล นอกจากจะไม่ขัดต่อกฎหมายแล้ว ยังต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ให้ความคุ้มครองไว้เช่นกัน

การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสาม ไม่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการอ้างเสรีภาพเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงหลักความเสมอภาค และภราดรภาพ ผู้ถูกร้องทั้งสามใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลจนถึงกับล่วงละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่นที่เห็นต่าง ด้วยการด่าทอ รบกวณพื้นที่ส่วนตัว ยุยงปลุกปั่นด้วยข้อเท็จจริงที่บิดเบือนจากความจริง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงประจักษ์ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามมีการจัดตั้งกลุ่มในลักษณะองค์กรเครือข่ายกระทำการใช้ความรุนแรงต่อเนื่อง บางเหตุการณ์ผู้ถูกร้องทั้งสามมีส่วนจุดประกายโดยการอภิปรายปลุกเร้าให้เกิดความรุนแรงในบ้านเมือง ทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ อันเป็นการทำลายหลักการความเสมอภาค และภราดรภาพ ผลของการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามนำไปสู่การล้มล้างระบอบประชาธิปไตยในที่สุด นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า การชุมนุมหลายครั้ง มีการทำลายพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ การแสดงออกโดยลบถ่มน้ำเงินซึ่งหมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ออกจากธงไตรรงค์ ข้อเรียกร้อง ๑๐ ข้อ ของผู้ถูกร้องทั้งสาม เช่น การยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ การยกเลิกการบริจาดและรับบริจาดโดยเสด็จพระราชกุศล การยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ เป็นข้อเรียกร้องที่ทำให้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของชาติไทยที่ยึดถือปฏิบัติกันตลอดมา ทั้งพฤติการณ์และเหตุการณ์ต่อเนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามแสดงให้เห็นมูลเหตุจูงใจของผู้ถูกร้องทั้งสามว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสามมีเจตนาเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสาม จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยไม่สุจริต เป็นการละเมิดกฎหมาย มีมูลเหตุจูงใจเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว หากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มในลักษณะองค์กรเครือข่ายกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมจะนำไปสู่การทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

ด้วยเหตุข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายกระทำการดังกล่าวอีกต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายจिरินติ ทะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณกมล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { นายณฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒
นางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ที่ ๓ นายปริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔
นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕ นางสาวสิริพัชระ จึงธีรพานิช ที่ ๖
นายสมยศ พุกกะเวส ที่ ๗ นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพร โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล โดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้ประชาชนผู้ทราบเหตุสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยผ่านอัยการสูงสุด

๑๖๐

เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้ถูกร้องทั้งสาม เอกสารประกอบ และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อัยการสูงสุด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จัดส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีการจัดชุมนุมปราศรัย เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยมีข้อเรียกร้องทางการเมือง ๓ ประการ คือ การยุบสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการหยุดคุกคามประชาชน และในการชุมนุมปราศรัยดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวถึงการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการตราพระราชบัญญัติหลายฉบับ ผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖วรรคสอง ว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ฉบับที่ ๑ เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว່ด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๑๐ ข้อ เห็นว่า การปราศรัย และข้อเรียกร้องของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมือง และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีการกล่าวปราศรัยที่มีเนื้อหาบิดเบือน หยาบคาย จาบจ้วง ล้อเลียน สร้างความเกลียดชัง และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างรุนแรง แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจงว่า การชุมนุมปราศรัยดังกล่าวเป็นเพียงการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้เสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมือง โดยมีมูลเหตุมาจากความไม่ไว้วางใจการบริหารราชการของรัฐบาล และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ตาม แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องทั้งสามและคณะ จะเป็นความผิดหรือไม่อย่างไรก็เป็นเรื่องที่จะต้องไปวาทถกกันอีกส่วนหนึ่งต่างหากตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

การชุมนุมของผู้ถูกร้องทั้งสามและคณะเป็นการแสดงความคิดเห็นและเป็นการแสดงออกของกลุ่มคนที่รับเอาความคิดแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่เห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของราชอาณาจักรไทยควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อกระแส

ของโลกาภิวัตน์ จึงแสดงออกมาโดยการร่วมกันชุมนุมและกระทำการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามที่กลุ่มของตนเองมีความประสงค์เช่นนั้น แต่ก็มีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เห็นว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นเรื่องที่มีคุณค่ามีรากเหง้าความเป็นมา กล่าวคือสถาบันหลักทั้งสามของชาติ คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ มีประวัติความเป็นมายาวนาน ซึ่งสถาบันทั้งสามดังกล่าวได้หลอมรวมให้คนไทยได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อีกทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งเป็นหนึ่งในสามเสาหลักสำคัญของประเทศไทยที่ยืนหยัดมาหลายร้อยปีจนถึงปัจจุบัน โดยมีบทบาทมีคุณูปการนำพาคนไทยสร้างชาติ รักษาเอกราช วัฒนธรรม ความเป็นไทยให้คงอยู่รอดท่ามกลางการรุกคืบขยายอิทธิพลทางความคิดของชาติตะวันตก ทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ขณะเดียวกันได้นำพาประเทศให้พัฒนาเติบโตก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกแทรกซึมไปทั่วซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ยังปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรักษาเอกลักษณ์ความเป็นชาติไว้ได้อย่างน่าภาคภูมิใจ พฤติการณ์แห่งการกระทำ ความคิด ความเชื่อและค่านิยมของคนทั้งสองกลุ่มดังกล่าวจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ถ้าต่างฝ่ายต่างคิดต่างกระทำตามความคิด ความเชื่อและค่านิยมของกลุ่มของตนโดยไม่มี การพบปะสนทนาทำความเข้าใจกันย่อมก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นภายในชาติบ้านเมืองได้ และย่อมกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ กระบวนการประชาธิปไตยต้องเปิดให้มีการรับฟัง และยอมรับความคิดเห็นของทุกฝ่ายและหาข้อยุติให้ได้ ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ของชนในชาติ การสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลทั้งสองกลุ่มดังกล่าวก็ต้องดำเนินการทางนิติบัญญัติ กล่าวคือวิธีการทางรัฐสภา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้ง ๑๐ ประการ แล้ว เห็นได้ว่า เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมืองตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดมิได้เพราะทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูนอันนำไปสู่การสร้าง ความปั่นป่วนและความกระต้างกระเตื้องในหมู่ประชาชนซึ่งเป็นการบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า บรรดาประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้จะมีที่มาของความเป็นชาติและเอกราชที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกัน

๒๐

ประการหนึ่งที่สำคัญก็คือการที่แต่ละประเทศจะมีกฎหมายหรือกฎหมายห้าม จับต้องหรือแม้แต่ถ่ายภาพที่ใช้แสงไฟ ทั้งนี้ ก็เพื่อการป้องกันมิให้เกิดการสัมผัสอันจะก่อให้เกิดมลทินและความเสียหายต่อสิ่งที่ประเทศเหล่านั้นถือว่าเป็นทรัพย์สินสมบัติหรือเอกลักษณ์ สัญลักษณ์ของชาติ อาทิ ภาพจิตรกรรมสถาปัตยกรรมหรือประติมากรรมต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันกษัตริย์ของไทยถือเป็นเสาหลักที่มีคุณูปการต่อความเป็นชาติและนำมาซึ่งเอกราชของประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งที่มีความค่าสูงเกินกว่าสิ่งใดที่เรียกว่าทรัพย์สินสมบัติใด ๆ ของชาติ สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความเคารพเทิดทูน และต้องมีมาตรการที่เข้มงวดในการปกป้อง ป้องกันมิให้มีสิ่งใดมากระทบอันจะเป็นการทำให้เกิดความมัวหมองและมลทินได้ เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ซึ่งมีประชาชนเคารพศรัทธามาช้านาน การกระทำที่สร้างความมัวหมองต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงนำพามาซึ่งความขัดแย้งภายในสังคมไทยและความระส่ำระสายในประเทศได้ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามแม้จะกล่าวอ้างว่าไม่ได้มุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ตาม การที่ผู้ถูกร้องทั้งสามมีพฤติกรรมที่กระทำซ้ำแล้วก็ทำต่อไปอย่างต่อเนื่องภายหลังจากผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้วย่อมเป็นการเขาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ อันนำไปสู่การบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยทางอ้อม และหากผู้ถูกร้องทั้งสามมีเจตนาบริสุทธิ์ที่ต้องการจะปฏิรูปหรือปรับปรุงสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ดียิ่งขึ้นตามที่กล่าวอ้างก็สมควรที่ผู้ถูกร้องทั้งสามจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือวิถีทางและกระบวนการที่เหมาะสมโดยผ่านทางรัฐสภาหรือที่เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้มิใช่ออกมาเรียกร้องโจมตีในที่สาธารณะโดยอ้างการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญวิธีการดังกล่าวนอกจากจะเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมแล้วยังไปกระทบและละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนคนอื่นที่เห็นต่างได้ด้วย จึงเห็นว่าหากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการด้วยประการต่าง ๆ ดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างได้ กรณีจึงปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะถือได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินสมควรอันจะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เลิกการกระทำความดังกล่าว

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๔

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ น้าภา ที่ ๑	
	นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ที่ ๓	
	นายพิรัชต์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พุกกะเวส ที่ ๗	
นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง	

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องร้องว่า เนื่องจากได้มีคณะบุคคลประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับสหภาพนักเรียนนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กลุ่มแนวร่วมนิสิตมหาสารคามเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มเสรีไทยพลัส ใช้สถานที่ต่าง ๆ ในการจัดเวทีชุมนุม มีการกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย เป็นการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะผู้ถูกร้องทั้งแปดเป็นบุคคลที่ปราศรัยเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้กระทำการขบวนการมีการนำแนวคิดมาจากพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งคอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ปรากฏสัญลักษณ์การชูสามนิ้ว และการไม่ยอมรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมถึง

การปราศรัยในสถานที่สาธารณะหลายครั้ง ดังนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีเสกคาถาปกป้อง
ประชาธิปไตย บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีเชียงใหม่จะไม่ทน
จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน ณ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยสรุปได้ว่า ที่มาชุมนุมกันในวันนี้เพื่อจะยืนยันว่านอกจาก
ข้อเสนอ ๓ ข้อ ที่พูดกันทุกเวทีแล้วยังมีข้อเสนอที่สำคัญที่สุดคือการแก้ปัญหการขยายพระราชอำนาจ
ของสถาบันกษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หมายถึง
กษัตริย์ต้องอยู่เหนือการเมืองและอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นสถาบันกษัตริย์พยายามจะขยาย
พระราชอำนาจผ่านทางคณะรัฐประหาร พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุขต้องไม่เซ็นรับรองการรัฐประหาร เมื่อมีการรัฐประหารสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องยืนอยู่
ฝ่ายประชาธิปไตย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ปราศรัยสรุปได้ว่า ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ การรวมอำนาจ
ขุนนางและข้าราชการไว้กับกษัตริย์ พระมหากษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารราชการแผ่นดิน
ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๗ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
ได้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย
เพราะพระมหากษัตริย์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตย ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจ
ตุลาการ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้อง
พระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ คือการอยู่เหนืออำนาจของประชาชน โดยที่ประชาชนไม่สามารถ
แตะต้องได้ ถ้าใครฝ่าฝืนถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เจตนากการชุมนุม
ในครั้งนี้องค์การให้พระมหากษัตริย์อยู่ในที่ที่เหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับประชาชนได้ ผู้ถูกร้องที่ ๓
เป็นผู้อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ฉบับที่ ๑ สรุปได้ว่า นับแต่คณะราษฎร
ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยหวังว่าประเทศจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่เหนือระบอบการเมืองอย่างแท้จริง แต่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เนื่องด้วย
พระมหากษัตริย์ยังคงทรงอำนาจเหนือการเมือง เมื่อเกิดการรัฐประหารพระมหากษัตริย์ก็ทรงลง
พระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้าคณะรัฐประหารอันเป็นการรับรองให้การรัฐประหารครั้งนั้น ๆ ชอบด้วย
กฎหมาย ทรงโยกย้ายกำลังพล รวมถึงถ่ายโอนงบประมาณแผ่นดินเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรงใช้
พระราชอำนาจนอกกฎหมายแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติแล้วให้สามารถเสด็จไปประทับ
นอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เหตุที่ทำได้เช่นนี้เนื่องจากรัฐบาล
เผด็จการยอมสยบอยู่ภายใต้เงาของพระมหากษัตริย์และยังแอบอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหา
ผลประโยชน์ การเช่นนี้เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่าพระมหากษัตริย์ประเทศเรานี้มิได้ทรงอยู่เหนือการเมือง หากแต่เป็น

รากเหง้าของปัญหาทางการเมืองตลอดมา ทั้งที่ราษฎรประสบความยากลำบาก อีกทั้งทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับกลุ่มกบฏผู้ก่อการรัฐประหารล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเหตุนี้แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมจึงเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาวาดด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนี้

ข้อ ๑ ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของพระมหากษัตริย์ได้เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร

ข้อ ๒ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เปิดให้ประชาชนใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ทุกคน

ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวกษัตริย์อย่างชัดเจน

ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้สถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และหน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรี ให้ยกเลิกเสีย

ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด

ข้อ ๗ ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ

ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด

ข้อ ๙ สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราษฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์

ข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

นอกจากนี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวข้างต้นได้เดินสายไปเปิดเวทีปราศรัยด้วยถ้อยคำในลักษณะเดียวกันในท้องที่ต่าง ๆ อีกหลายครั้ง เช่น เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีขอนแก่นพอกันที จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีอยุธยาไม่สิ้นประชาธิปไตย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวทีตีดินไร่ไผ่เผด็จการ จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ร้องเห็นว่าการปราศรัยในวัน เวลา และสถานที่ต่าง ๆ ของคณะบุคคลดังกล่าว มีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างรุนแรง เป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ การกล่าวอ้างของคณะบุคคลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าได้เคารพเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการใช้สิทธิและเสรีภาพพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ การอ้างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลโดยละเอียดข้อจำกัดของการใช้เสรีภาพตามกติกาสากล และการสนับสนุนให้ใช้เสรีภาพโดยไม่เคารพข้อจำกัด จึงเป็นอันตรายร้ายแรงเพราะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้เสรีภาพในทางที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งเมื่อพิจารณาเนื้อหาในประกาศหรือข้อเสนอต่าง ๆ พบว่าข้อเสนอหลายเรื่องขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญในเรื่องการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่มีอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ สอดคล้องตามหลักสากลกับประเทศที่ปกครองโดยพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยปรากฏรับรองไว้อย่างมั่นคงต่อเนื่องนับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน ไม่สามารถกระทำการแก้ไขได้เพราะจะขัดต่อหลักการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจตีความได้ว่า ข้อเสนอในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญที่สัมพันธ์กับข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกกระทำดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุด เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังที่ผู้ร้องได้กล่าวมาข้างต้น แต่อัยการสูงสุดมิได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องของผู้ร้อง และมีได้ดำเนินการใด ๆ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยและมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งแปดเลิกการกระทำดังกล่าว คำร้องนี้จึงเป็นการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แต่เมื่อคำร้องที่ผู้ร้องยื่นต่ออัยการสูงสุดระบุว่า การชุมนุมปราศรัยในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีผู้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จำนวน ๓ คน คือ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่ง

รับคำร้องเฉพาะการกระทำในการชุมนุมปราศรัย เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. คำร้องและข้อกล่าวหาไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรา ๔๙ กลุ่มเครือข่ายไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่ปรากฏสภาพแห่งข้อหาที่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองอย่างไร ข้อเท็จจริงในคำร้องเป็นข้อกล่าวหาที่เลื่อนลอย ไม่บ่งชี้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพหรือกระทำประการใดเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่อาจเข้าใจถึงสภาพแห่งการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหา ทั้งไม่ได้บรรยายตามองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เนื่องจากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งให้เลิกการกระทำที่เป็น “การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งวัตถุประสงค์แห่งการพิจารณาคดี คือ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล โดยต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยเจตนา “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” หรือไม่ แต่คำร้องไม่ได้กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสาม “ล้มล้าง” ระบอบการปกครองอย่างไร ผู้ร้องเพียงแต่กล่าวอ้างว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๕๐ รวมถึงการโต้แย้งเหตุผลในข้อเสนอการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ๑๐ ข้อ เป็นการบรรยายคำร้องที่นอกเหนือไปจากองค์ประกอบและสภาพแห่งข้อหาที่อยู่นอกเหนือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับการวินิจฉัยว่า การใช้เสรีภาพในการชุมนุมและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสามชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ส่วนที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ นั้น การพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดต่อความมั่นคงตามประมวลกฎหมายอาญา ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้วินิจฉัย

๒. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามยุติหรือสั่งให้เลิกการกระทำได้ เนื่องจาก การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามได้ยุติสิ้นสุดลงแล้ว และเป็นการกระทำที่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ หลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการกระทำกำลังดำเนินอยู่ ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓ การใช้เสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสามในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์หรือการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ ล้วนเป็นการกระทำที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เสรีภาพและการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นแต่ละครั้ง

รวมถึงข้อเสนอปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้ง ๑๐ ข้อ วิญญูชนไม่อาจคาดเห็นได้ว่าจะมีความมุ่งหมายหรือความประสงค์ในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งคำร้องไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอถึงความมุ่งหมายและแนวทางที่จะเป็นไปได้ในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากเนื้อหาในการแสดงความคิดเห็นหรือการรวมตัวชุมนุมเพื่อเรียกร้องทางการเมืองมีมูลเหตุมาจากความไม่ไว้วางใจการบริหารราชการของรัฐบาล และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นเพียงการกล่าวอ้างโดยอาศัยข้อมูลจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีได้ระบุว่าผู้ถูกร้องทั้งสามมีความเป็นไปได้หรือแนวทางในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร ผู้ถูกร้องทั้งสามได้แสดงความคิดเห็นโดยสุจริตและมุ่งหวังให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและระบอบการเมืองในประเทศพัฒนาอย่างสุจริตใจ

๓. การชุมนุมของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยชอบด้วยกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ โดยมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากความไม่ไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และโครงสร้างของรัฐธรรมนูญที่ไม่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นเพียงการเรียกร้องทางการเมืองให้รัฐบาลยุบสภา แก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๙/๒๕๕๖ ที่ ๖๑/๒๕๕๖ และที่ ๖๓/๒๕๕๖ ได้วินิจฉัยว่าการกระทำในลักษณะดังกล่าวไม่ถือเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งข้อเสนอต่อการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่มีถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นหรือจาบจ้วงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด การใช้สิทธิเสรีภาพที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะต้องเป็นการกระทำเพื่อ “ล้มล้าง” การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งคำว่า “ล้มล้าง” ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า เป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป กล่าวคือ ต้องมีเจตนาหรือความมุ่งหมายในการทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญและหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น เปลี่ยนแปลงจากรบอบประชาธิปไตยเป็นเผด็จการ ซึ่งการใช้เสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสามไม่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แต่อย่างไร ทั้งนี้ การตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงเหตุผลตลอดจนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีความเชื่อมโยงกับข้อความคิดเรื่องสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ และการใช้สิทธิต่อต้านการยึดอำนาจหรือการรัฐประหาร ดังนั้น การกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ย่อมมีเจตนารมณ์ในการป้องกันมิให้มีการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหารเท่านั้น การใช้สิทธิในการชุมนุมและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในที่สาธารณะเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ไม่ต้องด้วยเหตุผลและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เนื่องจากผู้ถูกร้องทั้งสามไม่ได้มีความมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร หรือมุ่งหวังให้องค์ประกอบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสูญสิ้นไปแต่อย่างไร นอกจากนี้ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพแสดงความคิดเห็นในการชุมนุมหรือการนำเสนอข้อเสนอมติ ๑๐ ข้อ ในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๓ ตามหลักการที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ “ทรงปกเกล้าแต่ไม่ปกครอง” เป็นหลักการทางรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐ การแสดงความคิดเห็นดังกล่าวเป็นไปด้วยความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมุ่งหวังที่จะเห็นการปฏิรูปการเมือง แก้ไขรัฐธรรมนูญ และปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มั่นคงอยู่เคียงคู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยดังเช่นนานาอารยประเทศ ไม่ได้มีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร หรือมุ่งหวังให้องค์ประกอบของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสูญสิ้นไป

๔. ข้อเรียกร้องทางการเมือง ๓ ประการ และข้อเสนอมติ ๑๐ ประการ ในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เป็นไปเพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยข้อเรียกร้องทางการเมืองทั้ง ๓ ประการ ได้แก่ การยุบสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการหยุดคุกคามประชาชน ล้วนเป็นข้อเรียกร้องทางการเมืองที่มีวิธีดำเนินการอันสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายทั้งสิ้น กล่าวคือ การยุบสภาเป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายบริหารซึ่งใช้ในการถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติในกลไกระบบการเมืองแบบรัฐสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการดำเนินการตามหมวด ๑๕ ของรัฐธรรมนูญ และการหยุดคุกคามประชาชน เช่น การยุติการดำเนินคดีอาญากับผู้ที่ใช้สิทธิในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธย่อมสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้ดุลพินิจอย่างพอสมควรแก่เหตุและไม่กระทำการที่ล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยไม่จำเป็น สำหรับ

ข้อเสนอการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้ง ๑๐ ประการ เป็นไปตามวิถีทางตามกลไกที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญทั้งหมด ไม่ใช่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีเหตุผลดังนี้

ข้อ ๑ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากพระมหากษัตริย์กระทำความผิดทางอาญาต้องถูกตรวจสอบได้โดยรัฐสภา ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่าย่อมไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมาย หลักการเช่นนี้เป็นที่ยอมรับและดำรงอยู่ในระบอบประชาธิปไตยนานาอารยประเทศ

ข้อ ๒ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคมและระบบการเมือง โดยหลักการแล้วในการปกครองระบอบประชาธิปไตย บุคคลทางการเมืองหรือประมุขของรัฐย่อมต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ แม้ในบางประเทศจะมีการคุ้มครองชื่อเสียงประมุขของรัฐที่เป็นกษัตริย์ไว้เป็นพิเศษ โดยบัญญัติให้เป็นความผิดทางอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งเป็นโทษที่สร้างภาระหรือจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญเกินสมควรแก่เหตุ

ข้อ ๓ เป็นหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานของนานาอารยประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อแบ่งความรับผิดชอบในทางทรัพย์สินดังกล่าวอย่างชัดเจน และไม่ให้ความคลุมเครือในเรื่องสาธารณสมบัติของแผ่นดินกับทรัพย์สินที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ประโยชน์ได้ตามพระราชอัธยาศัย

ข้อ ๔ เพื่อให้เงินแผ่นดินที่มาจากภาษีของประชาชนสามารถนำไปใช้ในการบริหารประเทศได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ข้อ ๕ เพื่อเป็นข้อเสนอในการจัดระเบียบหน่วยงานของรัฐและองคาพยพต่าง ๆ ของรัฐ

ข้อ ๖ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลแอบอ้างหาผลประโยชน์ในการรับบริจาคเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และเป็นการป้องกันการตั้งสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ ๗ สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์การตามรัฐธรรมนูญย่อมต้องเป็นกลางทางการเมือง จึงไม่อาจมีพระบรมราโชวาทที่ปราศจากผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพราะอาจจะทำให้กระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง

ข้อ ๘ หากสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกประชาสัมพันธ์เพียงด้านเดียวอาจทำให้เกิดการตั้งสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามาเป็นเครื่องมือทางการเมือง ข้อเสนอดังกล่าวเป็นมาตรการป้องกันการแสวงหาประโยชน์มิชอบจากสถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อ ๙ เป็นไปเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์มิให้มีมลทินมัวหมอง

ข้อ ๑๐ เนื่องจากการรัฐประหารเป็นการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ และในเชิงหลักการพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยย่อมเป็นองค์กกรมตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่ในการพิทักษ์การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การห้ามมิให้ทรงลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารย่อมเป็นไปเพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและสอดคล้องกับหลักการทางรัฐธรรมนูญทุกประการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเห็นว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรา ๔๙ ศาลไม่อาจมีคำวินิจฉัยให้ยุติหรือเลิกการกระทำได้ เนื่องจากห่างไกลเกินกว่าเหตุ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอถึงความมุ่งหมายและแนวทางที่จะเป็นไปได้ในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสามสิ้นสุดยุติแล้วไม่ได้ดำเนินอยู่ รวมไปถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามไม่ใช่การกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง

อัยการสูงสุดแจ้งผลการดำเนินการพร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและชี้แจงต่อศาลว่า สำนักงานอัยการสูงสุดมีคำสั่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแล้วสรุปได้ว่า ผู้ร้องรู้เห็นหรือทราบการกระทำผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และเห็นว่าการปราศรัยของกลุ่มบุคคลดังกล่าวที่เสนอให้พระมหากษัตริย์ยกเลิกการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ยกเลิกการเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายล้มล้าง และล้างผลาญมิให้สถาบันพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ต่อไป เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำเพื่อเซาะกร่อนบ่อนทำลายให้เกิดความเสื่อมโทรมและอ่อนแอลง ทั้งเป็นการขัดกับหลักการพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ศาลได้รับเอกสารและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ศาลมีคำสั่งเรียกแล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายสามารถนำประเทศชาติของตน ในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรมแห่งโลกโดยสวัสดิสมควรแล้วที่จะพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ข้าราชการและประชาชนของพระองค์ได้มีส่วนมีเสียงตามความเห็นดีเห็นชอบในการจรรโลงประเทศสยามให้วัฒนาการในภายภาคหน้า จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามตามความประสงค์ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นการชั่วคราว พอให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการราษฎรได้จัดรูปงานดำเนินประศาสน์นโยบายให้เหมาะสมแก่ที่ได้เปลี่ยนการปกครองใหม่ ... บัดนี้ อนุกรรมการได้เรียบเรียงรัฐธรรมนูญฉบับถาวรสนองพระเดชพระคุณสำเร็จลงด้วยดีนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรและสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาปรึกษาลงมติแล้วจึงทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายคำปรึกษาแนะนำด้วยความยินยอมพร้อมที่จะตราเป็นรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินได้ เมื่อและทรงพระราชวินิจฉัยถ้วนทั่วกระบวนความแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นสมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติ

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ประสิทธิ์ประสาทพระราชทานแก่ประชากรของพระองค์ ให้ดำรงอิสสรธิปไตยโดยบริบูรณ์ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ...” โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามฉบับดังกล่าว บททั่วไป มาตรา ๒ บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หมวด ๑ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๓ บัญญัติว่า องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ มาตรา ๕ บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพสยาม มาตรา ๖ บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๗ บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี มาตรา ๘ บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาลที่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕) ดังกล่าว เห็นได้ว่าประวัติศาสตร์การปกครองของไทยนั้น อำนาจในการปกครองเป็นของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอดนับแต่ยุคสุโขทัย อยุธยา จนถึงยุครัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขของไทยมีพระราชภารกิจสำคัญยิ่งเพื่อรักษาความอยู่รอดของบ้านเมืองและประชาชน โดยจะต้องทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทยเพื่อนำกองทัพต่อสู้ปกป้องและขยายราชอาณาจักรตลอดเวลาในยุคที่ผ่านมา ประกอบกับพระมหากษัตริย์ทรงถือหลักการปกครองตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาและยึดถือทศพิธราชธรรมเป็นหลักในการปกครอง พระมหากษัตริย์ของไทยจึงเป็นที่เคารพรักและศรัทธา เป็นศูนย์รวมจิตใจและความเป็นหนึ่งเดียวกันของปวงชนชาวไทยมาโดยตลอดเป็นเวลาหลายร้อยปี ดังนั้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง

และประชาชนชาวไทยจึงยังคงเห็นพ้องกันอัญเชิญพระมหากษัตริย์เพื่อทรงเป็นสถาบันหลักที่จะต้องคงอยู่คู่กับการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว โดยเรียกรูปแบบการปกครองนี้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และราชอาณาจักรไทยได้คงไว้ซึ่งการปกครองระบอบนี้ต่อเนื่องมาโดยตลอดจนปัจจุบัน แม้บางยุคสมัยอาจมีความเห็นแตกต่างกันในทางการเมือง บางครั้งถึงขั้นมีการยึดอำนาจการปกครองโดยการทำรัฐประหาร แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ยังคงดำรงอยู่และเป็นที่เคารพของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ซึ่งแม้จะมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันก็ตาม อีกทั้ง พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและจอมทัพไทยตามรัฐธรรมนูญและทรงเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย ทรงปฏิบัติราชการกิจเป็นสถาบันหลักที่ระคับระคองให้การปกครองของไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านกลับเข้าสู่ครรลองการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ต่อไป จึงต้องถือว่าการดำรงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ปรากฏในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับนั้น เป็นหลักการอันสำคัญของรัฐธรรมนูญซึ่งไม่อาจจะถูกทำลายล้างลงได้ ดังนั้น การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีทางใดที่เป็นการบ่อนทำลาย ทำให้ด้อยคุณค่าหรือทำให้อ่อนแอลงโดยมีเจตนาทำลายล้างหรือทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้ ย่อมเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์และมีผลเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขลงไปด้วย บุคคลจึงไม่อาจอ้างสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อกระทำการใด ๆ ที่เป็นการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์อันมีผลเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของราชอาณาจักรไทยได้

กรณีจึงมีประเด็นต้องพิจารณาก่อนว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์หรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมี คำวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ และคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ไว้แล้วว่า คำว่า “ล้มล้าง” หมายถึง การกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงจนสุดวิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนได้ หรือเป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไปไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป เมื่อพิจารณาข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการของผู้ถูกร้อง ประกอบกับถ้อยคำในการปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ แล้วเห็นว่า ข้อเรียกร้องและการปราศรัยปลุกกระดมมวลชนดังเป็นที่ปรากฏทางสื่อออนไลน์จนเป็นที่รับรู้กันได้โดยทั่วไปแล้วนั้น เป็นการปลุกกระดมให้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองพระราชฐานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐซึ่งผู้ใดจะกล่าวหาหรือละเมิดมิได้ โดยได้กระทำในลักษณะที่แสดงตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการบิดเบือนข้อเท็จจริงและบางส่วนเป็นความเท็จโดยเจตนามุ่งที่จะเซาะกร่อน บ่อนทำลาย ด้อยคุณค่า

เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์อ่อนแอหรือทรุดโทรมลง อันเป็นการทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้ง เพราะพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งราชอาณาจักรไทยตามรัฐธรรมนูญและทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนชาวไทยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยจะต้องมีผู้รับสนองพระบรมราชโองการในกิจการที่เกี่ยวกับราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์จึงทรงเป็นผู้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่อยู่เหนือความรับผิดชอบใด ๆ โดยมีผู้รับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องที่ตนเป็นผู้รับสนองนั้น เป็นไปตามหลัก The King can do no wrong. ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของนานาประเทศอันเป็นสากล การที่ผู้ถูกร้องอ้างสิทธิหรือเสรีภาพในการพูดและการพิมพ์หนังสือปรากฏการณ์สะท้อนฟ้าสีบสีหาสีบข้อเรียกร้องว่าด้วยสถาบันกษัตริย์ ออกแจกจ่ายเพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ โดยมีถ้อยคำทั้งในหนังสือที่พิมพ์ขึ้นและคำปราศรัยบนเวทีดังกล่าว ล้วนเป็นเจตนาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะถูกทำลายลง เห็นได้ว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ อันมีผลเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ดังได้กล่าวมาแล้ว ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ที่ว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อเรียกร้องทางการเมืองซึ่งได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ นั้น เห็นว่า สิทธิหรือเสรีภาพตามที่ถูกอ้างกล่าวอ้างย่อมถูกจำกัดได้ตามเงื่อนไขที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราดังกล่าว กล่าวคือ สิทธิหรือเสรีภาพดังอ้างนั้นย่อมถูกจำกัดได้หากล่วงล้ำไปในกรณีของการรักษาความมั่นคงของรัฐ การคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความปลอดภัยสาธารณะ เป็นต้น ดังนั้น แม้การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ที่อ้างว่าใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการเรียกร้องทางการเมือง ๓ ข้อ คือให้รัฐบาลยุบสภา แก้ไขรัฐธรรมนูญ และหยุดคุกคามประชาชน ซึ่งกรณีที่ยังอยู่ในขอบเขตของการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏหาได้เป็นดังเช่นที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างไม่ เพราะตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ กลับมีการเพิ่มข้อเรียกร้องขึ้นใหม่อีก ๑๐ ประการ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีการบิดเบือนหรือเป็นความเท็จให้ร้ายแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการชุมนุม การปราศรัย การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่ขัดต่อความมั่นคงของราชอาณาจักรซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการทำลายหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งยังก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคมอีกด้วย การกระทำของ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ดังกล่าว จึงไม่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอีกต่อไป

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ในเรื่องเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นการใช้อยู่สิทธิเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙วรรคหนึ่ง และมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เลิกกระทำการดังกล่าวนี้ต่อไป

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ